

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII - Број 542
Субота, 19. мај 1962. год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ПАЛИ СУ БЕЗБРОЈНИ
СВЕТОВИ! ЦАРСТВО
СКОРПИ ГУТА ГАЛАК-
СИЈУ ПРИКУПЛА
СНАГУ!

ПОШТО ПАДНЕ
ЗЕМЉА, ДОЌИ ЌЕ НА
РЕД И ТВОЈ ДРИН!
УНИШТИЌЕМО ВАС...
ПРЕТВОРИТИ У АТО
МЕ! МИСЛИ НА ТО...
ДОК УМИРЕШ!

СТАЛО МЕ ЈЕ
ДОСТА ТРУДА
ДА СЕ УВУЧЕМ
МЕЂУ ЉУДЕ СА
ЗЕМЉЕ! И НЕ-
КУДОЗВОЛИТИ
ДА МИ ТО УПРО-
МАСТИШ!

КАПЕТАНЕ
БОРК!
ЗАРКОВ ПИ-
ТА ДА ЛИ...

ОХ! ОНА
ЈЕ ЖИВА!
У ПОМОК!

ГДЕ
ЈЕ...?

НЕСТАЛА ЈЕ
КРОЗ ТА ВРАТА
У ЗИДУ!

ЗАУСТАВИТЕ ЈЕ!
ЗАПОСЕДНИТЕ
СВЕ ХОДНИКЕ!
ПУЦАЈТЕ ЧИМ
ЈЕ УГЛЕДА-
ТЕ!

ТА
ДЕВОЈКА...
ЖИВА?

ДА... ОПАСНА ЈЕ... ОНА ЈЕ
УБИЦА... ЗАПОСЕДНИТЕ СВЕ
ХОДНИКЕ... И ПУЦАЈТЕ!

НЕ, КАПЕТАНЕ
БОРК! МОЖДА
ВАС ЈЕ НАПАЛА
ИЗ СТРАХА!
ПОКУШАЈЕМО ДА
С ЊОМ РАЗГО-
ВАРАМО!

ОВО
СУ МОЈИ
ВОЗНИЦИ,
ДОКТОРЕ
ЗАРКОВЕ!

И ЈА НЕКУДА
СТАВАЈАМ НА КОЌКУ
ЊИХОВЕ ЖИВОТЕ!
МОЈЦИ, ПУЦАЈТЕ ЧИМ
ЈЕ УГЛЕДАТЕ!

ЕНО ЈЕ!

ПУЦАЈТЕ...
ПРЕ НО ШТО
ОНА НАПАДНЕ!

ОДЛИЧНО ПОДЕШЕ-
НО ВРЕМЕ! МАЛЕ
ПРЕПРАВКЕ... И
РОБОТИ СУ
ПРЕТВОРЕНИ
У МЕХАНИЧКЕ
УБИЦЕ!

КАД ОНИ ПОЧНУ
ДА УБИЈАЈУ СВИ
ЌЕ МИСЛИТИ ДА
ЈЕ ТО ЊЕНО
ДЕЛО!

У ОВОМ БРОЈУ: Благо
цара Рагована. По сира-
ницама сираних часо-
писа. Сирах и шрејет
йрашуме. Суђење камену.
Бушмански мозаик. Мало
смећа. Занимљивости.

КРОЗ ВЕКОВЕ

СКУПИ ДОРУЧЦИ

Чикадераваца Водејар (1649—1704), владар индијске државе Мисоре, одбијао је сваког јутра да седне за доручак пре него што би његов дворски благајник ставио у његову ризницу новац

или драгуље у вредности од наших 4 милиона динара које је претходног дана морао да купи од народа у виду разних такса и пореза. Чикадераваца "доручци" коштали су његово поданике више десетина милијарди динара.

ЗАКОН О ДЕЗИНФЕКЦИЈИ

Милано је први град који је навео дезинфекцију у случају појаве епидемије. Године 1399. поглавар Милана Галеацео Висконти издао је прво упутство за вршење дезинфекције са следећим обавезама: просторије стана у којима је умро болесник морају остати отворене најмање 8 до 10 дана, све собе у кући морају се окадити и у њиховим пећима наложити ватре. Ствари од сламе морају се спалити, а јастуци проветравати више дана. Постељно рубље и покривачи могу се употребити тек после прања.

НАГРАДА ПОБЕДНИКУ

Тероне, један тркачки коњ који је 400. године пре наше ере однео по-

беду на олимпијади био је награђен тиме што је именован за заповедника града Гиргентина на Сицилији.

САВЕСТ

Шеф персоналног одељења општине једног предграђа у Лондону, примио је два дана пред крај месеца, један коверат у коме се налазило десет фунти и једно анонимно писмо. У њему један слу-

жбених пише овако шефу: „Пошто нисам готово ништа радио у последње време, и редовно сам спавао после ручка на радном месту, савест ме приморава да вратим један део своје плате, јер стварно својим радом нисам је заслужио целу. Изволите примити изразе...“

ЧУДАН РЕГРУТ

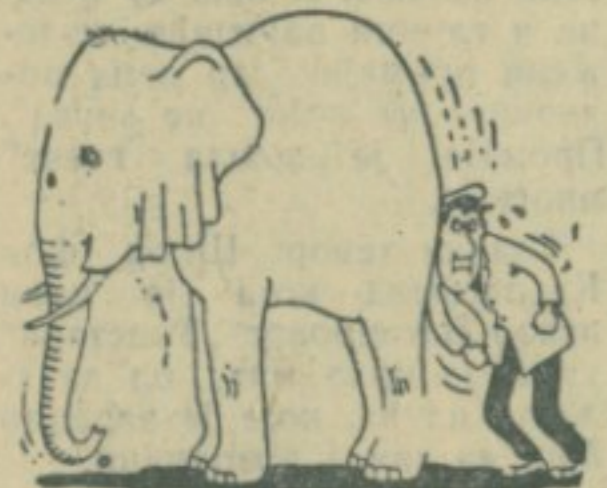
Енглеско ратно воздухопловство је добило још једног „регрута“: кад је посада једног хеликоптера на вежбама летела изнад Ламанша,

један млади делфин се изненада праћакнуо из таласа и формално ускочио у хеликоптер на коме су врата била отворена. Посада је вратила хеликоптер у базу са новим чланом.

КАО РАК

Један млади слон, иначе „члан“ једног циркуса, разболео се у Бордоу. Циркус је кренуо одатле за Блоа, и слона су на станици искрцали, али, на опште изненађење, он је кренуо — натрашке. Пошто „болесницима“ не

треба терати инат, чувари нису имали куд већ су дозволили своје љубимцу да пут од неких пет километара до свог бокса пређе натрашке. Колико је ветеринарима познато, ово је први слон који је ментално оболео.

ПАЗИ ПОСАО

Симпатични ватрогасци места Сорселу француским Алпима хтели су да присуствују завршним такмичењима смучарског шампионата. По-

што за протеклих двадесет година нису никако имали прилике да користе, сем на вежбама, своја возила и пумпе, у општини су им дозволили да сви оду на такмичење са председником општине на челу. Кад су се „излетници“ вратили имали су шта и да виде — затекли су ватрогасце из околних села како гасе пожар који им је уништио гасачку кућу.

Субота, 19. мај 1962.

Тона ипо челика на квадратни метар

Мамајев Курган је брежуљак на обали Волге око кога су вођене најжешће борбе у другом светском рату. То је била тачка одакле је Немцима требало још само 200 метара па да избију на Волгу и пресеку 62. совјетску армију ко-

ја је бранила Стаљинград. О жестици борбе на том брежуљку говори и податак да су Немци на њега јуришали 104 пута са читавом једном дивизијом. У тим борбама је на сваки квадратни метар пала тона и по челика.

ИГРА УПАЉЕНОМ БОМБОМ

Пета јужноморавска бригада је у пролеће 1944. одине чврсто држала Црвенојабучку чуку. У плитком рову, ископаном још у првом светском рату, налазио се пушкомитраљезац Десимир Ђурић и гађао из седећег става. Сва његова пажња била је усредсређена у мету коју су косили његови рафали па није ни приметио како му се са стране почео приближавати непријатељски војник. Када се сасвим привукао хитно је бомбу и она је

пала Ђурићу у крило. Мада изненађен он је зграбио бомбу, бацао је на противника и наставио да гађа из митраљеза.

НАОПАКА УМЕТНОСТ

Један посетилац павиљона лепих уметности на светској изложби у Ситлу приметно је да су старе шале о модерној уметности прилично истините. Наиме, открио је да ни један члан стручног жи-

Бомбаш на јели

У борби за Јаворак 1942. године, део стрељачког строја Друге пролетерске бригаде био је заустављен јаком ватром из два непријатељска бункера који су се налазили на чистини па им се никако није могло прићи, а топова нису имали да их гађају. Бомбаш Милорад Бончулић је онда наумио нешто што нико није предвиђао. Решио је да се попне на је лу која је била недалеко од бункера и да са ње баца бомбе.

— Заварајте их ватром — рекао је Бончулић друговима. Напунио је цепове бом-

Убрзо су око бункера почеле да праште бомбе. Изненађен непријатељ није могао да пронађе бом-

бама и када се све закувало као у котлу, нашао се зачас крај усамењеног дрвета и скрио се у његовој крошњи.

баша: на чистини се ништа није видело, а бомбе су и даље пљуштале. Њихова забуна је убрзо прерасла у панику.

СТРАХ И ТРЕПЕТ ПРАШУМЕ

Прошле јесени у непроходној бразилској прашуми група Индијанаца Кајапоса убила је младог енглеског истраживача Ричарда Мојсона. Нова експедиција под вођством Жан Луја Кристина, швајцарског истраживача, кренула је преко Мато Гроса да испита праве узроке неописиве мржње Кајапоса према белим људима. Овде доносимо извод из написа истраживача Жана Луја Кристина.

Кајапоси су као и Индијанци Ксаванте у 16. веку дошли у блиски додир са цивилизацијом белих људи. Данас су они потпуно прекинули све те везе и вратили се у усамљеност и изолованост непроходне прашуме. Због нечовечног понашања белих људи према њиховим прецима, Кајапоси су сачували према нашој цивилизацији мржњу. Жељу за суровом осветом гајили су они брижљиво из генерације у генерацију. Откако се родио па док не затвори очи Кајапос је стално на опрези. Чим угледа белог човека његова мржња расте до безумља и слепи нагон за уништавањем надјачава сва нормална људска осећања.

Само на тај начин могу се објаснити њихови злочини у току последњих десетина.

Средином 1938. године два становника Рио дас Мортес убијена су омиљеним оруж-

јем Ксаванте — разбијачем главе.

Годину дана касније двеста Кајапоса су напали десет истраживача злата и само један је извукао живу главу.

У 1941. години шест инспектора службе за заштиту Индијанаца пали су као жртве безграничне мржње Кајапоса.

Почетком 1959. године, пет дана после мог проласка кроз Рио дас Мортес, једна велика група Ксаванте напала је свештенике мисионаре које су везали за дрвеће и мучили.

Данашња недела Индијанаца имају своје дубоке корене. Крајем 13. века Ксавантеси и Ксерентеси живели су у средњем и горњем току Рио Токантиса у држави Гоја, а Кајапоси на обалама река Кајапос и Камалуу у Мато Гросу, знатно јужније од области у којима данас живе.

У то време чињени су напори да се цивилизују велика индијанска племена да би

бели људи постепено продирали у срце њихове земље. Крајем 18. века један гувернер привукао је на своју страну 7.000 Ксавантеса да би помоћу пријатељства с њима придобио и Кајапосе.

Индијанцима је приређен величанствен дочек у старој престоници Гоје. Поглавница Ромекси који је донео безброј поклона обећао је гувернеру да ће привести своје племе цивилизацији. Уско-ро су се у градовима Гоје: Пилару и Рио Клару појавили први Кајапоси. Са њима се човечно поступило и уживали су сва права цивилизованих људи тога времена.

Овакво стање ипак није дуго трајало. Португалски ошвајачи су били навикли да се безочно понашају према црним робовима, па су и према Кајапосима почели да при мењују сурове физичке казне. Међутим са Кајапосима и Ксавантима није се могло тако поступати.

У логору Адеја Марија, Кајапоси су се побунили, пре творили цело насеље у прах и пепео и ишчезли. Исто се одиграло и у Пилару, Рио Клару и Сао Жозеу. Смрт и освета почели су да царују бразилским „сертама“.

Кајапоси се од детињства уче напорима, лишавањима и ратничким врлинама. Под надзором искусних ратника млади постају мајстори у камуфлирању својих трагова, уче да прелазе знатна пространства не дотичући тло ногама, да се пред гоницима преобразе у непокретне силуете дрвећа, постају мајстори заседе, изненадног напада и непогрешивог гађања стрелом и карабином. Ватрено оружје краду ђаволски спретно од белаца.

Праву тајну Кајапоса представља њихова скоро потпуна имуност према болу. У душе младих који су већ потпуно овладали ратничком вештином лежи у родитељским годинама усађују мржњу и жељу за осветом према белим људима. По два млада ратника повезују своју судбину. Одлазе до дрвета на коме се налази осине гнездо. Један се пење до њега док други леже на земљу испод њега. Кад са дрвета отргне гнездо баца га свом другу на груди. Разјарене оснице нападају оба млада Индијанца који се ускоро претварају у две отекле, рањаве и поднадуле прилике. Упркос страховитом болу они не смеју ни да викну ни да јече. Ваљају се само по земљи све док њихови васпита-

чи не растерају осине зажареним буктињама. Пошто се опораве од претрпљених стра-хота младићи понављају искушење али овог пута у обрнутим улогама. После трећег они постају имуни готово према свим боловима од уједа, и према отровима разних инсеката.

Млади ратници, потпуно прекањени одлазе у походе који некипут трају по две године. Њихов је сан да се овенчају славом убијајући и масакрирајући беле људе. Мада у унутрашњости своје земље имају велика села Кајапоси најрадије проводе живот као номади. Према непријатељу примењују ратна лукавства. Најчешће нападају у тло широка изострена сечива отровног бамбуса поред пањева или камења које њихови гоници морају да прескоче. Уместо овога некипут стављају трње које се забуда у босе ноге. Врхунац њиховог лукавства је постављање по једне „кобре прегике“ на сваких 30 метара по стази којом треба да прође непријатељ. То су мале отровне змије које разљућене остају непомичне по четири до пет дана онде где се поставе.

Када нападају, Кајапоси знају за савремени начин стварања психозе страха и панике код противника. Они тада употребљавају „пиштаљке смрти“: стреле на чијем се врху налазе сасушени плодови нарочите врсте парадајза. Избацују их високо и оне затим доста дуго падају према тлу производећи неподношљиво и продорно пиштање које делује на живце и најхладнокрвнијег противника.

Кајапоси не убијају одмах белце већ их прво заробљавају. Познато је да се у једној неприступачној тврђави Кајапоса још увек налазе 22 бела заробљеника које су похватили последњих година. У знак одмазде за сваког убијеног Кајапоса они, свирепо муче а затим убијају једног белог заробљеника.

Бела жена Кармиња де Језус која је девет година била заробљеница Кајапоса причала је да они најрадије заробљавају девојчице јер ће их лакше преваспитати и биће им корисне у радовима на селу. После више година, кад заробљеница потпуно заборава да је некад била цивилизована биће, они почињу да остварују помоћу ње свој ђаволски план.

Заробљеницу која је постала равноправан члан заједнице Кајапоса одводе тамо где су је пре више година ухватили. Њу прихватају родитељи, рођаци или пријатељи, срећни што је поново жива. Међутим, млада жена је потпуно промењена — у души је постала прави Кајапос. Зато она потајно мотри на места где се налазе карабини и муниција и кад прикупи све потребне податке она извештава Индијанце. Неочекиван, брз, и суров напад Кајапоса за тили час, лик видира све чланове породице и пријатеље. Поштеђене су само девојчице које Кајапоси одводе са собом поред оружја и муниције.

Кајапоси застрашујуће изгледају: брију лобању тако да им на њој остаје само прамен косе, а кроз доњу усну провлаче шиљак који је утолико већи уколико је на падач храбрији и истакнутији ратник.

ЗРНА ЗНАЊА

Умни људи не мрзе нити понижавају друге.

Лукавство је памет подлаца и одбрана протака.

Болест смета здравом, а глупост паметном.

Лажни пријатељ је најопаснији човек у вашој околини.

Зао човек не задовољава се да вам отме положај, већ да вас упрља и уништи.

Услов пријатељства: не тражи благодарност за учињене услуге.

Тврдо дрво секиру оштри.

Не стављај нож у руке побеснелог.

Птици је у слободи боље него у златном кавезу.

Изгладнео вук ломи браву.

Гроб исправља грбавка а штап рђавог.

Добра тишина вреди више од лоше дискусије.

За пријатеља седам километара није дуг пут.

Упознај птицу по перју а сокола у лету.

ПРЕДНОСТ ЛАВИЦИ

Стављен пред избор: су-пруга или припитомљена лавица, Вилијам Фојл одлучио се за — лавицу. Суд у енглеском граду Викфорду развео је брак између Вилијама и Елизабете Фојл. На суду жена је изјавила да је њен супруг пре неколико година купио од неког циркуса лавицу Леонору /ко-

ју је затворио у кавезу башти испред куће. Лавица се и данас налази на истом месту и сви који улазе у кућу морају да прођу крај ње. Елизабета Фојл није то више могла да издржи: затражила је и добила развод јер Вилијам није хтео да уклони лавицу.

ПРОМАЈА

Затворите врата, убиће нас промаја! — узвикну колега у канцеларији.

— Затворићу ради вас, и ако мени она прија — одговори колегиница.

Обоје имају право: људи су различити па и исте ствари на њих различито делују. Оно око чега се најчешће препиру људи који се налазе у истој просторији, то је промаја. По томе како реагују на њу оцртава се разлика у физичкој кондицији људи.

Промаја и знаменити људи

Ничег се није плашио као промаје — римски император Аугуст. Кад је био замо-рен није могао да поднесе ни најмање кретање ваздуха, и никад ни по свом двору није ишао непокривене главе.

Гете је у младим данима често патио од назеба. Ни он није подносио ни најмању промају, али је желео да се тога ослободи. Покушавао је да себи наметне неке оштре мере како би се одвикао да му смета и најмањи дашак

ваздуха. Међутим, постигао је супротно: за време „на-викавања“ био је стално бо-лестан. Најзад је увидео да је узалудно борити се са промајом и поново је почео да се чува.

Професор Ходински који се такође дуго чувао од промаје решио је да се одвикне од тога — и намерно хтео да се прехлади. Окупао се у хладној води, затим стао не-обучен на јаку промају, и... није озебао. Овај опит је по-новио по други пут кад је навршио шездесет година, и још једном показао да му промаја ипак не штоди.

Доказано је да човек у раз-но доба дана различито реагује на промају. Добро испаван и одморан он је не-осећа ујутру у трамвају али кад се увече враћа уморан и исцрпљен, а можда и гла-дан — промаја му итекако смета.

Шал око врата

Промаја и надражај слу-зокоже у носу због прашине и хемикалија, изазива назеб. Ипак постоји начин да се навикне на промају. Као до-

каз нека послужи позив ма-шиновође. Он много ређе на зебе, него путници у њего-вом возу иако седе у затво-реним вагонима.

Промаје се свакако најви-ше плаше певачи који чува-ју своје грло. Они одлазе од куће у капуту са дебелим шалом око врата ако је ма-кар и мало хладно. У ствари они чине оно што им иску-ство налаже. А баш су пева-чи и глумци најчешће изло-жени промаји, јер нема по-зорнице на којој не „дува“. Промаја је „дошла главе“ многим.

Славни тенор Шнор фон Каролсфелд који је први певао Вагнеровог „Тристана“ умро је врло млад од запа-љења плућа, које је зарадио баш на самој позорници.

Жан д' Речке, певач исте улоге, веома се плашио про-маје. Како је у трећем чину ове опере морао дуго да про-веде на једном лежају, он га је стално премештао у онај кут позорнице где се прома-ја најмање осећала.

Роза Понселе, певачица у Метрополитен опери и њен партнер тенор Мартинели ни-како се нису слагли. Док је она желела хладну и свежу позорницу, Мартинели је тражио загрејану. Примадона је успела да спроведе сво-ју вољу и — тенор се раз-болео. Пошто јој је припре-тно да ће је тужити за од-штету, она је пристала да о-тада пева са њим на загре-јаној позорници.

Навика или опрезност

Има само два начина да се отклоне непријатне последи-це промаје: здрав живот са доста сна и никаква претера-ност у једу, али и много бав-љења на свежем ваздуху и пливању. Други начин се препоручује онима који не могу никако да се прилаго-де, а он се зове: опрезност.

Тек кад се све ово узме у об-зир могу се разумети они путници који се сатима сва-ђају и објашњавају са сво-јим сапутницима да се не от-вори прозор у купеу и ство-ри промаја. Они радије тро-ше живе само да не озебу и да данима не бољују.

СУДБОНОСНА ЗАБЛУДА ПТИЦА

Шездесет и две особе које су 1960. године приликом авионске несреће у близини Бостона изгубиле живот биле су жртве једне необичне појаве: заблуде једног јата птица. Моторе турбо-млазног авиона типа „Локид електра“ блокирало је јато чворака тако да машина више није могла да се одржи у ваздуху.

Јато птица није случајно улетело у моторе. Испитивањем овог случаја у истраживачком институту за ваздухопловну медицину утврђено је ових дана

да мотори „Електра“ производе звук који се својом звучном фреквенцијом и таласном дужином поклапа са зујањем јата скакаваца у лету. Птице су несумњиво, „поверовале“ да се у ваздуху налази њихова омиљена храна па су полетеле у сусрет авиону при чему су не само оне настрадале, већ су проузроковале и смрт 62 путника. Да би се избегле новесличне несреће фирма која производи моторе „Електра“ била је приморана да измени њихов звук.

СУЂЕЊЕ КАМЕНУ

Дечак по имену Тан ишао је у село где су живели његов деда и баба. Пешачио је цео дан, а кад је дошла ноћ, нађе једно место покрај пута да преноћи. Из цепа извади неколико новчића, и да га неко, док спава, не би покрао, стави их испод једног великог камена.

Али неки скитница, скривен у шипрагу, видео је када је мали Тан ту ставио новац, и чим је дечак заспао, он се пришуња, подиже камен, узме новац и одмагли у ноћ.

Када се сунце родило дечак се пробудио. Одмах је пришао камену да узме новац, али га тамо не нађе. И тако остаде крај пута плачући.

Људи који наиђоше из града радознано се окупише око дечака. Појави се ускоро и градски судија и кад сазнаде да је дечак испод камена сакрио новац и да га је неко преко ноћи украо, лице му се уозбиљи. Људи, окупљени, чекали су да виде шта ће судија да уради.

— Где је камен? — најзад упита он.

— Овде је — рече мали Тан и показа га.

— Ухапсите га — строго нареди судија.

Људи су стајали у недоумици не верујући својим ушима.

— Зашто стојите? — упита их судија. — Зар овај камен није оптужен за крађу дечјег новца?

Легенда Шана, народа тајско-кinesког порекла, који насељава делове Бурме и Тајланда. Становника има око два милиона

По судијиној наредби људи подигоше камен и однесоше га на градски трг где су одржавана јавна суђења. Судија седе на земљу а судски записничар, крај њега, узме хартију и писаљку. Свуда околно било је много света.

Судија постави камену питање: — Да ли признајеш да си украо дечакове паре?

Камен ништа не одговори, а судија рече записничару: „Забележи да је оптужени одбио да одговори“ и онда опет упита камен:

— Шта си радио покрај друма? Из којег си насеља?

Камен је ћутао. Окупљени људи су се са шакама на лицу једва уздржавали да не пукну од смеха, док је судија

намргођено посматрао камен.

— Како ти је име? Колико си стар? — питао је даље.

Из гомиле, појединци више нису могли да су уздржавају и почеше пригушено да се смеју. Судија љутито узвикну:

— Овде не сме бити смеха! Ово је суд.

И поново се обрати камену: — Говори! Где си био док је дечак спавао? Шта си урадио са новцем који си узео?

Како од камена не дође ни једна реч, судија рече оштрим гласом: — Прекршио си закон. Осуђујем те на тридесет ударана бичем, а после тога ће ти бити глава одсечена.

Људи више нису могли да се уздрже и раснули су у громогласан смех. Али судија је и даље остао миран, че-

кајући да се смех стиша. А онда се обрати записничару:

— Забележи ово; пошто су чули пресуду изречену камену-лопову, гледаоци су се смејали нарушавајући углед суда. И зато сваки од њих мора да плати за казну по један новчић. — А онда обраћајући се људима, позва их:

— Приђите да сваки плати казну.

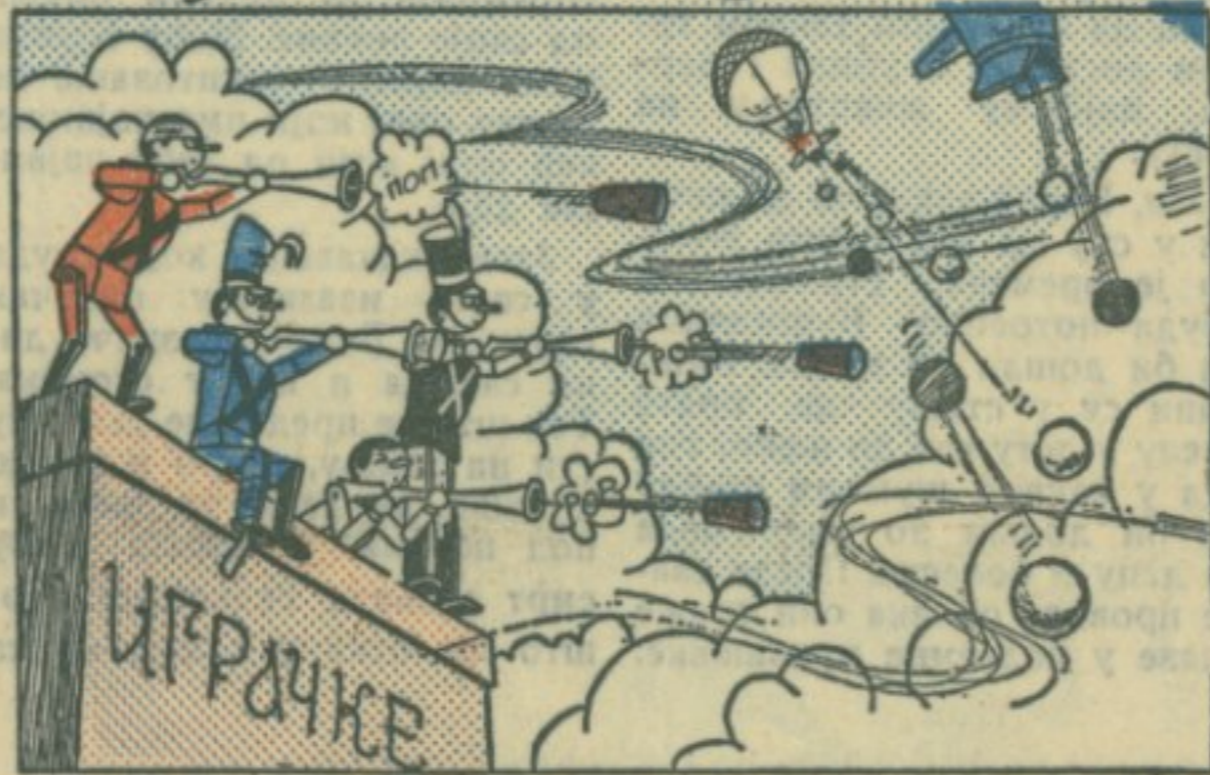
Смех намах престаде и људи се сврсташе у ред да сваки на одређено место спусти по један новчић. Судија покупи новац и предаде га дечаку Тану:

— За твој губитак и претрпљени страх наш град ти плаћа одштету.

Дечак весело продужи свој пут, а људи подигоше камен, однесоше га изван града, и кивни на њега, истрескаше га као лопова.

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

„ПЛОВЕЋИ ТАЊИР“

У Швајцарској је од пре кратког времена почео да осваја публику један нови пријатан спорт на води: „пловећи тањир“. Готово преконоћ, стекао је хиљаде и хиљаде симпатизера. То су специјални „тањир“, потпуно округли, са уграђеним слабим и врло економичним мотором. Има их разних величина: за једну, две или три особе — а биће их, како обећавају произвођачи, и за више. Израђени од специјалне лаке масе, „пловећи тањир“ се крећу прилично брзином, без опасности од суријата, јер у ствари могу само да се лако „очешу“ о друго возило. Крећу се у круг, унатраг, напред, леводесно, у свим правцима и што је главно — необично се једноставно њима рукује а лако су покретљиви. У средини, или — што зависи од величине „тањира“ — при крају, уграђен је волан којим се најједноставније управља.

АНЕГДОТЕ

ДОБРО ЈЕ И ШТУЛЕ СЕ ПРИЧУВАТИ...

Вук је морао да напусти Београд и да пође у Земун пре него што је намеравао. Један пријатељ му дође и обавести га како на њега вичу и они који служе код газда које су га протерале из Београда.

— Па то се зна — рече један пријатељ — да на рањеног вука залаје свако псето. Али нека се причувају, Вук има штуду...

— Ех, побратиме, — одговори Вук — кога није истина освестила неће ни штуда... Ма добро је и ње се причувати.

ОДАО ЈЕ ТАЈНУ

Син славног комичара Гручо Маркса испричао је о свом оцу ову анегдоту.

Мој отац би радије жртвовао свој живот него признао да није у праву. Године 1927. враћали смо из болнице кући моју мајку, моју новорођену сестру Миријем и њену дадиљу. Отац нас је возио својим новим аутомобилом „Линколи“ којим се веома поносио. Изненада, кола су стала баш кад смо прелазили преко железничке пруге. У истом тренутку зачули смо познати звиждук локалног воза који је наилазио.

— Наилази тачно на време — примети мој отац бацивши поглед на свој часовник.

— Моја деца! — вриснула је мајка. — Измињемо брзо из кола.

— И да на трачницама оставимо кола? То никако! — рече отац — Ако будете мирни, успећу да их потерам.

Али, нико од нас није могао да остане миран. Воз се већ појавио на видику. Мајка је дочекала бебу, а мене и дадиљу просто изгурала напоље. Отац је остао у колима упорно покушавајући да их стави у покрет. Наједном је протурно главу кроз прозор и довикнуо мајци:

— Руг! У случају да настрадам знај да је кључ од сефа у мојој радној соби, иза комплета Шекспирових дела.

На сву срећу, био је то локални воз који је због оближње станице већ био почео да успорава тако да је машиновођа успео да стане на три метра испред очевих кола.

— Доврага! — прогунђа отац кад смо се сви опет нашли у колима. — Сад ћу морати да нађем неко ново место где ћу да кријем кључ.

ЛУД ДО ПОЛА

Замоли Сима Милутиновић Вука Караџића да му нађе неко место. Вук се зауземе код кнеза Милоша и овај га постави за свога секретара. Како је Сима тада био у Лајпцигу кнез му пошаље новац да дође у Крагујевац. Сима прими новац, пође у Крагујевац али стиже на Цетиње и уместо да постане секретар кнеза Милоша он оде владци Петру I. Када је Вук за то чуо узвикнуо је: „Е знао сам да је Сима луд до пола! Али када му прије полуће и друга половина“.

ЗАПОСЛЕНА СВА ТРОЈИЦА

Три Лафајетова потомка били су: генерал, сенатор и амбасадор.

— Ми смо одличан трио — рекао је један од њих — сенатор припрема ратове, амбасадор их објављује а генерал губи.

БУШМАНСКИ МОЗАИК

Већ две седмице сем ошудне каше од траве и спарушених дубеница Бушмани нису ништа јели. Антилопа коју су њихове стреле промашиле била им је последња нада. Због тога су прибегли последњем средству: исцрпљујућем али најспортскијем начину лова који постоји — трци до изнемоглости.

Уједначеним темпом и уједначеном техником дисања трче за антилопом, један уз другог као два маратонска тркача, Донома и Нарни, преко простране степе. Десет километара, двадесет... тридесет километара. Антилопа не распоређује своју снагу тако рационално као они. Њен темпо није уједначено: сваки час она убрзава трк у нади да ће измаћи гониоцима. После претрчаних 40 километара она почиње да се спотиче. Бушмани су на то и чекали. Још извесно време прогоне је у стопу, а онда се нагло притаје у трави. Антилопа верује да их се најзад отресла и окупана у зноју леже на земљу да одахне. Земља је свежа, њено тело се хлади а болни мишићи постају крути. Када су Донома и Нарни навалили на њу својим копљима она више није била у стању ни да се дигне на ноге.

Касније су ми Бушмани причали да су једном таквом трком достигли и убили гепарда, најбржу животињу на свету.

Ми, Европљани, не можемо ни у сну да замислимо колико је времена, стрпљења и труда потребно Бушманима да би дошли до хране. Бушмани су у стању да прате пчелу у лету све до њеног гнезда у каквом шупљем стаблу да би дошли до мало меда за децу и болесне. После сваке провале облака они траже улазе у подземне мравњаче.

Дански истраживач Јенс Бјере провео је међу Бушманима седам месеци. Ово су изводи из његове књиге «Калахари» коју је написао о њима

Јер, тада мрави износе на површину зрнење, које је овлажила киша продирући у њихове подземне „амбаре“, да би се осушило. За тили час Бушмани побегу добру „жетву“ од које ће скувати кашу.

Тамо где би један Европљанин умро од глади Бушмани налазе 36 разних врста „поврћа“, кртола, корења, бобица и изданака. Свака уловљена животиња, сваки убрзан плод дели се по одређеном плану. Уколико је глад већа, утолико је сваки од њих спремији да другом пружи од своје ловине. Међу Бушманима највеће поштовање не ужива онај који има највише, већ онај који од себе највише даје.

Јата скакаваца, која свуда у свету изазивају паничан страх, за Бушмане значе да не слава и пуног стомака. Тек што се пред вече јато спусти на земљу, старо и младо почиње да гази по њему и под ногама Бушмана нађу смрт хиљаде скакаваца. Пошто им откину главу, крила

БОРБА ЗА ОПСТАНАК И ЖИВОТ ПОД ВРЕЛИМ ПОДНЕВЉЕМ ИЗВРАЖАЛА ЈЕ ЛИЦЕ ОВОГ СТАРОГ БУШМАНИНА ИЗ ПУСТИЊЕ КАЛАХАРИ

и ноге, Бушмани их у слаткој поједи. Остатак јата скупе ноћу, кад се скакаваца укоче удови од зиме.

Одређених вечери у години, када стотине хиљада термита полете на свој кратки свадбени лет, Бушмани пале велике ватре чији сјај привлачи инсекте. Њихова крила изгоре на ватри, они падају на земљу да би од њих одмах била скувана укусна чорба.

Основа за свађе, завист, себичност, грамзивост и интриге међу Бушманима нема. Сваки од њих има колибу од траве, заклон од ветра и штап да о њега веша своје покућство: тоболац са отровним стрелом, неколико љуски од нојевог јајета које служе као тањира и чиније, посуду за воду и можда још „музички лук“ који одаје пријатне звуке кад се по њему удара.

Први преступ Бушмани опраштају. Међутим, поновљена крађа кажњава се казном која је готово равна смртној: преступника терају из групе, а живети сам у дивљини исто је што и бити осуђен на смрт.

Бушмани имају праву ризницу пуну бајки, митова, песама и филозофских поени. Када сам једног старог Бушмана запитао колико је стар, одговорио ми је: „Млад сам као најлепше жеље у мом срцу, а стар сам као све неиспуњене чежње мог живота“.

Једна бушманска тужбалица гласи: „Оног дана кад умремо долази ветар да би развејао трагове наших ногу. Ветар ковитла прашину и покрива стопе остале на путевима којима смо пролазили. Да није тако, изгледало би као да још живимо. Због тога долази ветар да избрише трагове наших стопа“.

Када ће ветар развејати трагове последњих 20.000 Бушмана који и данас живе као што су живели пре 20.000 година? Некада је њима припадао највећи део афричког континента. Данас су они потиснути у пустињу Калахари где сем њих не би могао да опстане ниједан други човек. Па и у том последњем уточишту живот им је сваког дана све тежи јер се ту оснива све више резервата у којима је лов на дивљач забрањен.

Исповест једног магарца

Ви не можете знати оно што знају магарци у моме крају. А то је: да се сваке среде, на пазарни дан у вароши Леглу, продаје поврће, маслац, јаја; да се продаје сир, воће и друге изврсне намирнице.

Среда је тежак дан за сву моју јадну сабраћу. И за мене је био... док сам својина једне фармерке која је од мене много захтевала. За-

батину веома велику и пуну чворова па ме је све болело кад би ме њоме „миловала“. Док су се вршиле припреме за полазак на пијаци ја сам уздисао, јечао, па чак и њаврсно намирнице.

Среда је тежак дан за сву моју јадну сабраћу. И за мене је био... док сам својина једне фармерке која је од мене много захтевала. За-

мислите само колико је била зла: сабрала би сва јаја која су јој снеле kokoши, сав маслац и сир које је справљала од млека својих крава, све по врше и воће које је узрело у току једне недеље, пунила ти ме корпе и стављала их на моја леђа.

Пошто бих био натоварен толико да сам се једва кретао, та злоба је седала поврх корпи и приморавала ме да каскам до пијаци у Леглу, удаљене од фарме читави миљу. Љутио сам се због тога, али сам трпео да не бих доbio још удараце тојогом. Моја газдарица је имала једну

као не бих ли умилостивио моје господаре. А њих није нимало то узнемирало. Напротив:

— Хајде, ленчуго — рекли би кад год су долазили по мене, — умукни већ једном, оглувећемо од твоје дерњаве. И-а! И-а! Баш ти је диван глас!

— Жиле, сине мој, приведи тог лењивца вратима да га каскам до пијаци... Ево корпе с јајима... још једне... Сир, маслац... а сад поврће. Таако! Добар товар ће нам донети неколико сребрњака од пет франака. Маријета,

кћери моја, донеси столицу да се мајка поине!

— Срећан пут, жено. Гони ту лему магарцину. Чекај, ево ти тојаге, удри га, удри!... Добро је. Помилуј га тако по којој пут па ће он већ ићи.

Штап није престајао да ми чеше слабине, ноге, врат. Кас као сам, трчао, а фармерка су биле поређане намирнице које сам довукао. Остао сам ту дуго. Пошто нико више на мене није обраћао пажњу, појео сам и другу корпу изврсног поврћа, прегризаво уже којим сам био привезан, и са свим лагано пошао натраг на фарму.

Људи које сам уснут средом били су изненађени.

— Пази оног магарца са дугим ужетом. Побегла је сигурно — рече неко.

— Као да је побегла с вешала, — рече други и сви се насмејаше.

— Не носи баш толики терет! — додаде трећи.

— Ухвати га па да метнемо нашег синчића да самар — рече жена мужу.

— Може да понесе и тебе и малишана — одговори човек.

Желео сам да стекну лепо мишљење о мојој добротности стадох пред њу да би ми се попела на леђа.

— Не изгледа рђав овај магарец — рече човек помажући жени да се смести на мојим леђима.

Насмешио сам се на те речи. Рђав! Као да би магарец с којим се добро поступа могао да буде рђав! Ми смо не послушни и тврдоглави само кад се светимо због удараца и увреда које нам наносе. Кад се с нама лепо поступа, ми смо добри, много бољи него остале животиње.

Нећу понављати увреде којима ме је обасула, јер и сада бих, мада нисам ништа друго него магарец, поцрвенео. Одговорио сам јој једино тиме што сам јој окренуо леђа, а она ми је батњом тако немилосрдно истукла да

сам изгубио стрпљење и трипут је ритио: првим ударцем сам јој разбио нос и два зуба, другим сломио зглоб на руци, а трећим погодио у стомак због чега је пала на земљу.

Моју газдарицу однесоше некуд, а мене оставише привезаног за дирек поред кога су биле поређане намирнице које сам довукао. Остао сам ту дуго. Пошто нико више на мене није обраћао пажњу, појео сам и другу корпу изврсног поврћа, прегризаво уже којим сам био привезан, и са свим лагано пошао натраг на фарму.

Људи које сам уснут средом били су изненађени.

— Пази оног магарца са дугим ужетом. Побегла је сигурно — рече неко.

— Као да је побегла с вешала, — рече други и сви се насмејаше.

— Не носи баш толики терет! — додаде трећи.

— Ухвати га па да метнемо нашег синчића да самар — рече жена мужу.

— Може да понесе и тебе и малишана — одговори човек.

Желео сам да стекну лепо мишљење о мојој добротности стадох пред њу да би ми се попела на леђа.

— Не изгледа рђав овај магарец — рече човек помажући жени да се смести на мојим леђима.

Насмешио сам се на те речи. Рђав! Као да би магарец с којим се добро поступа могао да буде рђав! Ми смо не послушни и тврдоглави само кад се светимо због удараца и увреда које нам наносе. Кад се с нама лепо поступа, ми смо добри, много бољи него остале животиње.

ПТИЦЕ А НЕ ЛЕТЕ...

Тамо где се јужноамеричко копно сужава у паганску пустињу, почиње царство пингвина — животиња које на шалив начин више него и једна друга врста животиња личе на људе. Пингвини су птице које су за боравиле да лете, али су они зато у води врло хитри, брзи и сналажљиви чак и од рибара и врло издржљиви. Познато је да они могу да превале више од хиљаду километара без замора.

Научници разликују ништа мање него пет врста пингвина. Највећи је тзв. „царски пингвин“. Он је висок више од једног метра. Најчешће се задржава на крајњем југу, у близини пола. Обичан пингвин назван „адела“, упола је мањи. Његова црво-бела одећа од перја даје му изглед неког енглеског лорда. „Антарктички“ пингвин има око врата црну машну од паперја која подсећа на смокинг-машну. Постоје још „краљ пингвина“ и „папуас“ који су познати по својим црвеним кљуновима, по својој бучности и жељи за тучом. Због своје агресивности нису омиљени међу осталим врстама пингвина. Напротив, они срећу путнике који понекад пролазе кроз те забачене пределе скоро на крају света, са радозна лошћу која је врло забавна и с неком врстом тихе поверљивости.

Има предела у којима живе стотине хиљада пингвина. За време кратког летњег периода они бирају себи животног друга.

Бирање животног партнера врши се на врло занимљив начин. Мужјаци траже на морској обали леп, што је могуће већи и облики камен и стављају га пред ноге изабраници свог срца. Ако женка подигне камен, значи да је пресид ба успешно обављена. Међутим, ако постоје два или више просаца онда ствар није тако једноставна. Јер, супарник става свој камен пред камена свога ривала пред ноге исте женке. Женка онда неодлучно окреће главу лево и десно. А два ривала брзо крећу поново на морску обалу да траже ново камење и да га положи до оних претходних пред женкиним ногама. И тако то траје понекад сатима. Сваки ривал хоће оног другог да надмаши избором лепшег и већег камена. За цело то време женка зналачки одмерава два брда камења и на крају сигурним погледом даје знак ономе од просилаца чије је камење лепше и веће. Јер, госпођица-пингвинка, правилно и тачно рачуна, она зна да ће се онај просилац чије је камење лепше, боље показати код градње гнезда, јер се и оно гради од камена.

БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА

У неким нашим крајевима појединци су се откопавању блага потпуно предавали: образовали читаве дружине и улагали знатне суме надајући се да ће им — ка да га пронађу — све бити стоструко надокнађено.

„Благо цара Радована“ тражили су не само неписмени сељаци него и школовани људи. Пре више десетина година неки Нишлије су се обратили чак министарству, молећи да им се дозволи тражење закопаног блага.

Из историје знамо да је у току векова било честих ратова који су изазвали велике народне миграције. На неким територијама су се смењивали разни народи. Историја нам каже да су честе смене биле и на нашој данашњој територији и најезде непријатеља и изазивале су сеобе: старо становништво је узмицало пред освајачем и напуштало огњишта да се више никад не врати.

Код нас готово у сваком селу има трагова који подсећају на ово: стара гробља, развалине цркава, манастира и градова. Сведоци ранијег живота у многим нашим данашњим местима су и стари новац, накит, оружје и разни други предмети. Приликом тих масовних бежања многи који су напустили огњишта, закопавали су и скривали новац и друге драгоцене предмете, надајући се да ће се вратити и тако сачувати свој иметак.

Може се, дакле, претпоставити да закопаног блага има. Понеке драгоцености случајно пронађене приликом разних радова, доспеле су у на-

У нашем, као и код других народа је укорењено веровање да постоје закопана блага. Има много празноверица о томе како да се до њега дође

ше музеје где се брижљиво чувају. Али има и других доказа који говоре да је приликом бежанија скриван новац и други предмети.

У часопису „Караџић“ за 1899. годину Алекса Јовановић износи овај случај: За време мађарске буне (1848—1849) неколико сељака из околине Трстеника отишло је у добровољце. Двојицу је пут довео у једно банатско село, у кућу једног Србина који их лепо прими... Кад је домаћин у разговору сазнао од својих гостију одакле су, обрадовао се много и казао им да је и он из истог села, али је са својима морао побећи за време Кочине крајине. Поверио им је да је приликом напуштања свога огњишта, на том и том месту, у земљу закопао два котла пуна талира и многе друге ствари и накит.

Један сељак, пре неколико деценија, из села Орашца, у околини Босанског Петровца копајући старе пањеве будаком је ударио о неки тврди предмет. Кад је разгину земљу, на своје велико изненађење приметио је разбијен ђуп са већом количином бакарног, сребрног и златног новца. Мисли се да га је неко од старих становника закопао ту

приликом бежања испред турског зулума или пред аустријску окупацију Босне...

Ови случајни налази били су повод да се у нашем народу укорењи веровање о закопаном благау, о „благау цара Радована“ до кога многи желе да дођу. Али како је то врло тешко, јер се закопао благо „не да“, народно сујеверје је измислило начин да се „олакша“ посао па су тако настале и многе празноверице.

Треба рећи да оне нису само „наш специјалитет“ јер су познате и код других народа.

Случајно пронађени предмети учинили су да се створи веровање о благау на многим местима. Због тога није чудно што су врло често истраживања. Неки непознати људи су дошли у село Луке код Криве Паланке и на основу неких старих записа тврдили да испод једне воденице лежи седам казана пуних златног новца. По народном веровању, пре неколико година закопали су их хајдуци из овог краја, кад су их Турци почели гонити. Покушај ових људи да дођу до хајдучког злата није наравно успео.

Један старац из Куманова почео је да тражи закопано

благо у Девојачкој башти на месту Калишту. Сањао је у неколико махова да је оно баш ту закопано. Тадија Краљевић, из села Бујатинаца недалеко од Островице дуги низ година трагао је за благом цара Душана. На томе је радио и његов отац, који је знао место и нашао пун казан златника. Али, сутрадан, када је са осталим помагачима требало да га подели посвађали су се и убили га. Његовом смрћу изгубио се и траг месту где се благо налазило.

Примери које смо навели новијег су датума. А у нашој старој књижевности има помена да је још Сава Немањић трагао за благом.

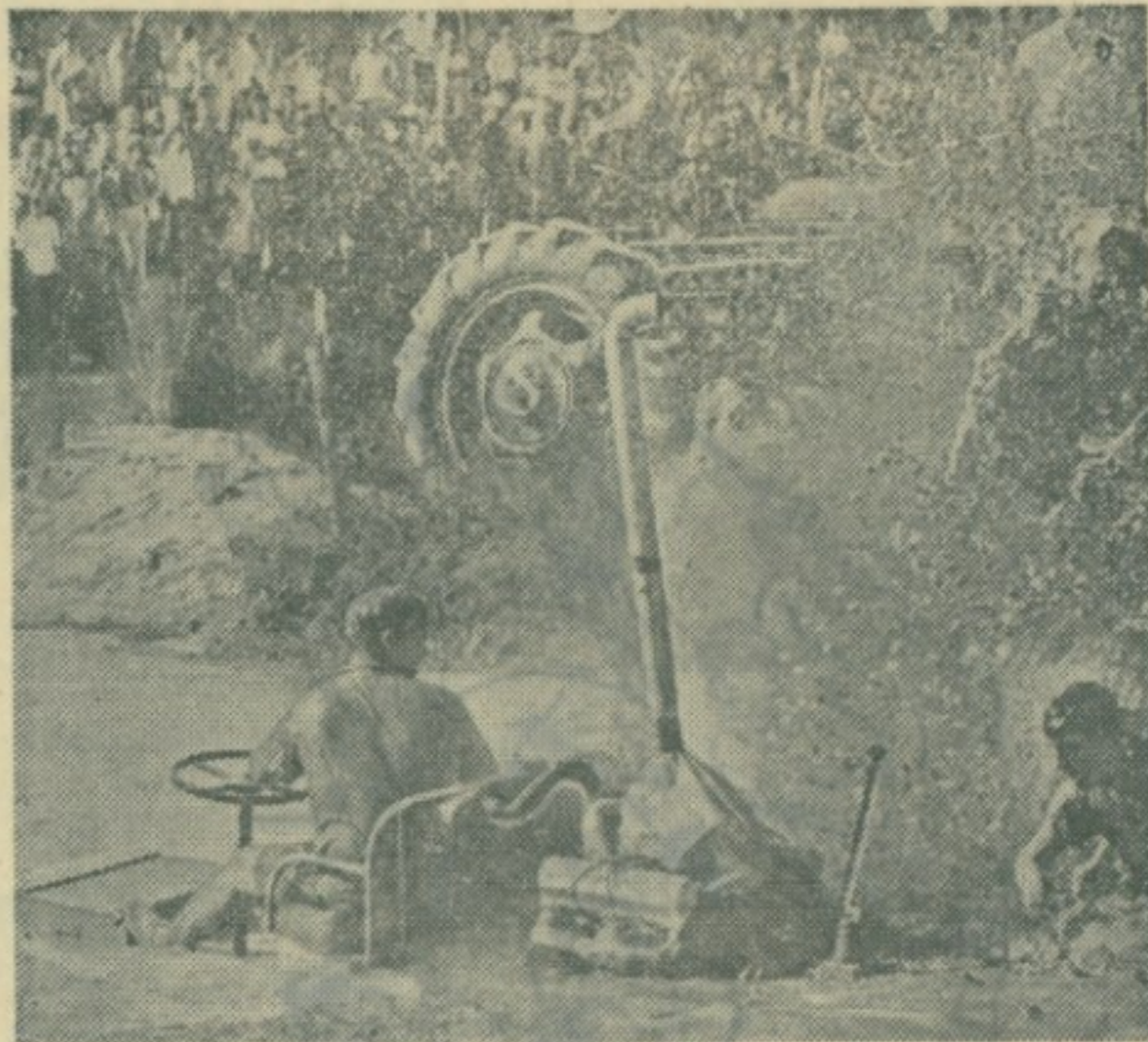
Приликом копања требало је поступати по извесним правилима које је народно празноверје прописало као „сигурна“. Празноверица је било различитих. На пример, онај ко хоће да откопава оставе са златом треба најпре да оде на то место, да га после пепелом или брашном, а сутрадан да види која је животиња по њима оставила трагове. Такву животињу требало је ухватити, заклати и њеном крвљу попрскати то место. Тек после тога копање ће донети корист. Ако се овако не поступи благо ће, уколико се више копа, све дубље одлазити у земљу, а ако би се нешто случајно и ископало, од њега се не би имало користи, јер би се одмах претворило у угљевље.

У селима у околини Ниша онај ко је намеравао да копа оставе, узимао је крпу којом су се после поклада прали судови. Њу је палио четрдесет дана и њеним димом се кадио. После тога је најбољем другу поверавао свој план, и са њим у „глуво“ доба — у поноћ — одлазио на место где је хтео да копа. А како благо, нарочито ако га има много чувају животиње које су у вези с ђаволом, један од њих је копао, а други био на опрези и чувао је себе и друга од ђавола, који је, претворен у бивола нападао скривнице.

Приликом истраживања у неким моравским селима људи су се споразумевали „мутавачки“ и рукама, да благо не би све дубље „бежало“ у земљу, јер би се говором могло примамити разне животиње које би утрле сваки траг и онемогућиле посао.

Има и много других празноверица које се односе на копање остава. На пример, без траве расковника не може се пронаћи закопано благо. А та се трава може теже наћи него и само благо. Али ако се нађе од самог додира ће се отворити свака брава и свака тамница.

Упоређивањем наших празноверица о закопаном благау са празноверицама у другим народима види се да су оне сличне и распрострањене у већем делу Европе, али су се током времена полако губиле.

ЧУДНА ТРКА

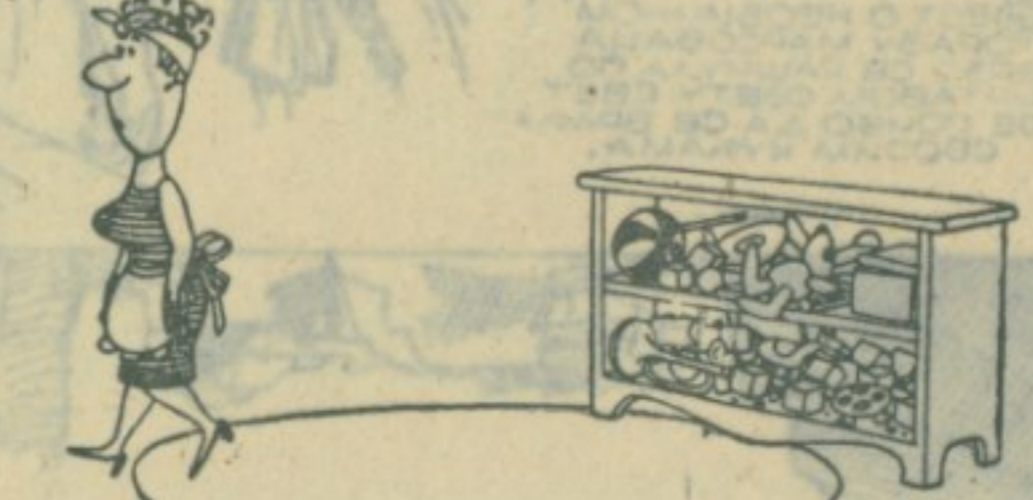
Сваке године се у мочварама у Флориди одржава необична трка: око двадесетак возила — комбинација трактора и скрејпера — западају у муљ на велико задовољство гледалаца.

На знак за полазак све очи се упиру у возила која почињу да се пуше и да се заглибљују кроз мочвару. Први део такмичења састоји се у томе да направе пут у виду осмиче а да се не заглибе. Точкови се клизају и бацају облаке муља на хрaber

возаче који су до појаса голи. Ово представља приличан материјални губитак јер возило има авионске гуме и моторе Кадилака. Зато онај ко први стигне на циљ добија награду и бива проглашен „краљем мочваре“.

Тешак посао имају и конструктори ових возила јер треба да их направе да буду и лака и покретљива а да о доле блату. Обично их праве од старих, већ употребљаваних делова које скидају са дотрајалих аутомобила.

МАЛО СМЕХА

Занимљивости о јајима

дан развитка јајета док се из њега не излеже пиле.

★

Љуска, најпре прозрачна, затим чим се осуши мутна, састоји се од глатке, тврде и кречне материје која не само да штити ембрион, већ му даје и већину соли потребних за развој.

★

Кокоска је приморана да непрекидно из резерви у свом организму троши калцијум да би стварала љуску за јаја.

★

Љуске јаја могу да буду најразличитијих боја: беле, ружичасте, браонкасте, плаваксте и других али готово никад светложуте. Јаја тропских птица су живљих боја од јаја птица које живе у умереној клими.

★

Неки научници мисле да су сва јаја била бела као ја-

ја рептила — а други тврде да су била обојена. Међутим, ма како било, данас бар једна петина птица на свету носи бела јаја.

★

Најчешћа аномалија, иако 1:500, је дупло жуманце. Мно го ређе је, наравно, јаје са три жуманцета, отприлике 1 на 5.000, док јаја са више жуманца нису уопште позната.

★

Сујеверни Римљани су мрвили љуске од јаја и јели их да би спречили своје непријатеље у покушају да их помоћу магије победе.

★

Кицоши из викторијанског доба углављивали су кору јајета аустралијске птице ему у сребрну дршку штапа и служили се њиме као пехаром.

★

Први часовник произведен

у средњем веку у Нирнбергу имао је облик јајета.

★

Конквистадори који су се налазили у Мексику славили су празнике у току којих су приликом поздрава разбијали о главе својих званика љуске од јаја напуњене златним прахом и драгим камењем.

Јаја свих птица имају исту општу структуру, ма која врста била у питању од 8.500 познатих птица које носе јаја, како мисле неки стручњаци.

★

Жуманце, увек готово округло, најважнији је део јајета, јер садржи много калорија.

★

У жуманцету се повнаје извесан број концентричних кругова који личе на пресек стабла дрвета; сваки од тих слојева представља један

„ЦРВЕНИ ЧЕРНОМОР“

Иза брда, иза горе,
Запели се, кажу, море.
А над јурну бесни вали,
Тад оставе на обали:
Кршна, здрава, лепа, Јана
Тридесет и три Јунака.
Златан панцир снажн има
Калпак је на глави снажн
Снажн витан, правн бор
С њима поља Черномор.

(Из „Бајке о цару
Салтану“)

Црвена армија је гонила
белогардејце који су
се утврдили на Пере-
копу, уској превлаци на путу
за Крим. Била је већ дубока
јесен и они су веровали да су
ту безбедни.

НЕ БИХ ГА ЗНАО СВУЋИ

Димитрије Давидовић је знао многе тајне кнеза
Милоша коме је био десна рука. Зато му један при-
јатељ рече:

— Једнога дана ћете обући господарево одело!
— Може бити да бих га умео обући али сумњам
да бих га знао свући! — одговори Давидовић.

ва 33 јунака“. „Овај црвени
личи на Черномора (Черномор-
ца), а ја ћу бити један од
његових јунака“, помислио је.

Људи су слушали Михаила
Фрунзеа и замислили се.

— То до сад нико није оп-
робао — рече први.

— Време није баш најпо-
годније, море је већ хладно —
додаде други.

— Овде су јесењи ветрови
опасни — рече трећи.

Фрунзе се замисли и упита:

— Да нема случајно неки
други пут?

Фомка разумеде да сви ови
људи нису за то да се прође
крз Сиваш: устежу се јер ни
су сигурни у подухват. Али
он није више могао да издр-
жи и повика:

— Може се проћи крз Си-
ваш! Тамо има пливача пре-
ко којих се може прећи.

Сви се згледаше и Фрунзе
устаде. Фомка зачу како му
се приближавају кораци — за-
твори очи и скупи се још ви-
ше. Кад их је отворио виде
пред собом команданта који
га упита:

— Кажеш, пливачи?

— Јесте! Туда су летос про-
лазили са стадом пастири ко-
ји су ишли за Крим.

— Ако је тако — рече за-
довољно Фрунзе — онда не-
мо моћи и ми. Ипак треба
пробати. Хвала вам другови,
а и теби, дечаче.

Мали Фомка је цео дан
причао деци о команданту:

— Да знате како паметно
говори, личи на Черномора,
само је „црвен“.

Деца нису видела када су
се „црвени“ пребацили, јер су
они то учинили ноћу. Осмог
новембра 1920. године у сви-
тање продрли су на Крим.

Михаил Васиљевич Фрунзе
(1885—1925) члан је Комуни-
стичке партије од 1904. а био
је један од војсковођа рево-
луционарне армије.

Најславнију фран-
цуску авијатичарку
између два рата,
неодољиво је при-
влачило небо али
је своју страст пла-
тила животом

Због трошкова је морала
да прода свој авион. Међу-
тим, њу су већ почели да цене
и конструктор Пјер Мобусен
ју је потражио да учествује у
трци Дванаест сати Анжера.
Тренирала је на новом и вр-
ло осетљивом апарату.

Трка је одржана другог ју-
на 1933. године. Сви су се
смејали тој младој девојци

СЛАВА И СМРТ ХЕЛЕНЕ БУШЕ

Име јој је доспело на наступ
це светске штампе, а нови
подвизи су се затим низали
муњевитом брзином. Већ 2.
августа 1933. године потукла
је светски рекорд у висини
за жене, достигавши у свом
лаком авиону 5.000 метара.

Затим је Хелену узео на
обуку авијатичарски ас Де-
троја. Научио је да прави
лупинге, и тононе, а она је
са одушевљењем покушавала
да направи чак и теже
фигуре од тих. Напредовала
је тако муњевито да јој је
учитељ посаветовао да иза-
зове чувену немачку авијатичарку
и мајстора акробације
Веру фон Бесинг.

Такмичење две најбоље
светске авијатичарке оног
времена одржано је 8. окто-
бра у Вилакублеју. Пред ви-
ше од 100.000 гледалаца две
жене су извудиле невиђене
мајсторске. Тешко је било
рећи која је спретнија и не-
устрашивија.

Врхунац њене авијатичар-
ске каријере представљао је
апсолутни рекорд у брзини
за мушкарце и жене. Летела
је брзином од 444 километра
на сат што је у оно време
било фантастично. Млада
и скромна Хелена Буше по-
стала је најбрже биће на на-
шој планети, а самим тим и
најславнија авијатичарка све
та па је представљала Фран-
цуску на свим већим аерми-
тинзима.

Крила су постала њен део
тела. Страсно је чежула за
новим рекордима.

Када је 30. новембра 1934.
године отишла после доруч-
ка на аеродром Кадрон Ре-
ноа у Гијанкуру да би на-
ставила са својим експеримен-
талним летовима, сви су јој
саветовали да не седе у апа-
рат. Време је било врло ло-
ше. Она је као и увек остала
упорна и одговорила самоу-
верено:

— Успешу као и увек. Нећу
да одустанем.

Полетела је са својим „Ра-
фалом“ у љовно тешко не-
бо. Ускоро није више ништа
видела. Покушала је да ате-
рира али није могла да сак-
леда тло и пуним гасом је
наставила да лети. Пошто је
направила један тоно, сру-
шила се одједном у шуму.
Погинула је на месту.

Нација јој је одала призна-
ње овим речима у посмртном
слову: „Хелена Буше је била
оличје француске девојке:
скромна, једноставна, храбра.
Као пилот највише класе за
кратко време је, захваљују-
ћи својој спретности и раз-
умној неустрашивости, пости-
гла најсјајније рекорде.
Дала је свој живот за авија-
цију.“

душно крштење. Чим је по-
сле тога крочила ногом на
тло Хелена је одлучно изја-
вила:

— Хоћу да postanем пилот.
За њене добре родитеље то
је био страхан удар. Зар да
се сада кад је авијација тек
у повоју — једна жена дрне
да буде пилот! Родитељи су
је преклињали да одустане
од намере, али је Хелена ос-
тала упорна.

Новцем који је зарадила на
аеромитинзима купила је је-
дан стари авион на коме је
даноноћно тренирала.

Одвајајући готово од уста
уштедела је новац којим је
у Лондону купила нови ави-
он „Авро“. Одмах се прија-
вила за такмичење Кан-До-
вил. Била је међу првима али
усред трке дошло је до ква-
ре у резервоару за уље због
чега је морала да атерира на
једном пољу.

РАТ СВЕТОВА

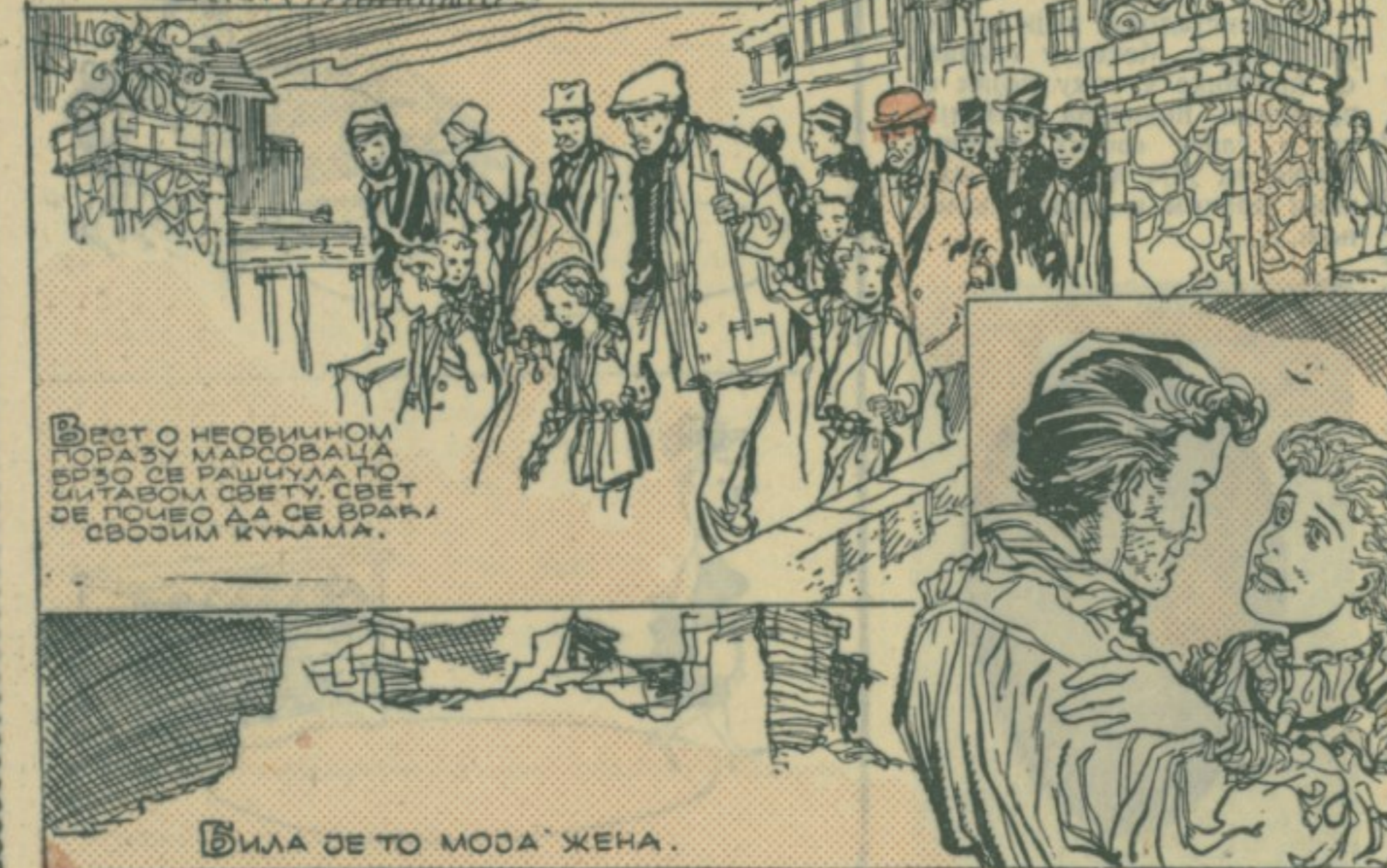
МАРСОВЦИ СУ БИЛИ МРТВИ
НАЈУ ИХ УНИШТИЛИ НИ
НАШЕ ВОЗНИЦИ НИ НИ-
КОВО ОРУЖЈЕ...

МАРСОВЦЕ СУ УБИЛЕ БАКТЕРИЈЕ
ПРОТИВ КОЈИХ СУ ЊИХОВИ ОРГА-
НИЗМИ БИЛИ ПОТПУНО НЕПРИПРЕ-
МЉЕНИ. НА МАРСУ НЕМА БАКТЕРИЈА
И СИМ СУ МАРСОВЦИ СТИГЛИ НА
ЗЕМЉУ НАШЕ МИКРОСКОПСКЕ СА-
ВЕЗНИЦИ ПОЧЕЛИ СУ ДА РАДЕ НА
ЊИХОВОМ УНИШТЕЊУ. ЧОВЕК ДЕ
СТЕКАО ОТПОРНОСТ ПРЕМА БАКТЕ-
РИЈАМА КОЈУ МАРСОВЦИ НИСУ
ИМАЛИ.

СТАЈАО САМ ЗУРЕКИ
У ЊИХ И ПЛАЧУКИ ОД
РАДОСТИ.

САТИМА САМ СТАЈАО И ПОСМАТРАО
БЕСКРАЈНУ РЕКУ ЛУДИ КОЈА ЈЕ
ТЕКЛА КРАЈ МЕНЕ. ТАДА МЕ ЈЕ
НЕКО ПОЗВАО ПО ИМЕНУ.

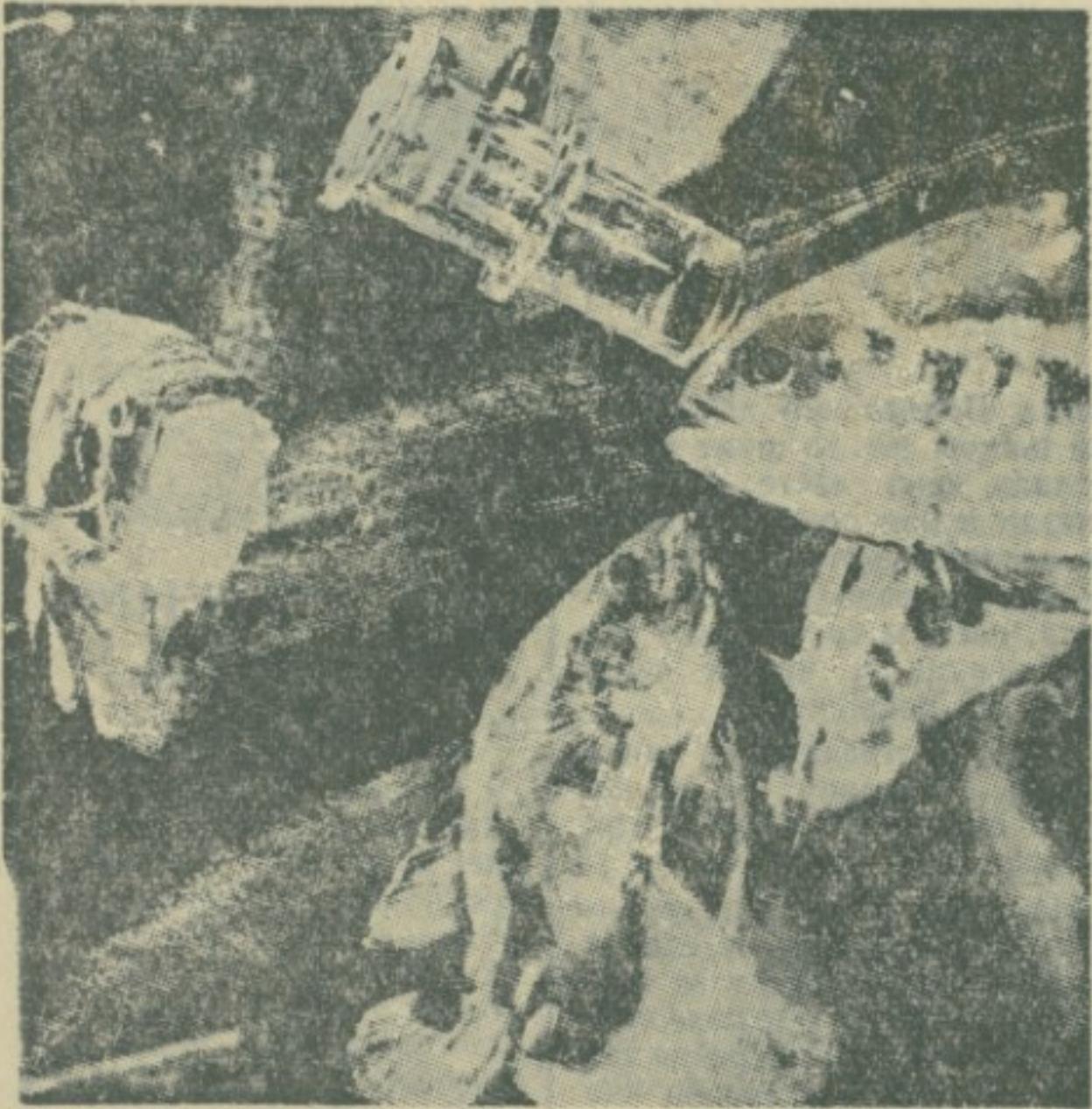
ВЕСТ О НЕОБИЧНОМ
ПОРАЗУ МАРСОВАЦА
БРОЗО СЕ РАШИЉАЛА ПО
СИТАБОМ СВЕТУ. СВЕТО
ДЕ ПОЧЕО ДА СЕ ВРАЊА
СВОЈИМ КУЊАМА.

БИЛА ЈЕ ТО МОДА ЖЕНА.

ПРЕЖИВЕЛИ СУ ОЖУСНЕ ДАНЕ И МНО-
ГО СМО ПРЕПАТИЛИ. АЛИ, МОЖДА СМО ОД
ИНВАЗИЈЕ МАРСОВАЦА ИПАК ИМАЛИ И НЕ-
КЕ КОРИСТИ. НАУЧИЛИ СМО ДА НАША ПЛА-
НЕТА ЗЕМЉА НИЈЕ НЕПРИКОСНОВОНО УТО-
ЛИШТЕ ЧОВЕКА. НАУЧИЛИ СМО ДА СУ СВИ
ЉУДИ, КАД СЕ НАЈУ ПРЕД
ЗАБЕДНИКОМ ОПАСНОШЋУ,
БРАЊА.

КРАЈ

ГЛАС РИБЕ ЗАБЕЛЕЖЕН НА МАГНЕТОФОНСКУ ТРАКУ

Још сто година пре наше ере римски конзул Марко Крас је лупањем руке о руку дозивао своју муруну — главног пливача у рибњаку. Ово се наставља и до данас а људи стално покушавају да схвате како „неме“, а прет поставља се и „глуве“, рибе одговарају на извесне звуке, и како и саме производе неке шуме.

Један берлински аматер — гњурац покушао је да „гласове“ риба, за време подводног риболова у Средоземљу, снимити на магнетофонску траку. Међутим, шум таласа и моторних чамаца као и сви остали шумови стварали су му тешкоће.

Сада, у великом берлинском акваријуму где се могу видети све врсте морских становника, нашао је и идеално место за своје покушаје. Помоћу свог специјалног апарата који су начинили инжењери Теленфункена, успео је да забележи праву малу серију шума које су рибе производеле. Ова необична архива магнетофонских трака омогућиће да се чују звуци више мање слични звуцима које производи зец кад грицка. Изгледа да „пирана“ — крволочна риба из тропских вода Јужне Америке, производи шум сличан ономе који ствара дизалица при вађењу гомиле камења.

ЗАБАВА У АВИОНУ

Да би разонодила своје путнике за време дугог летања компанија ТВА је поставила филмске пројекторе у кабинама прве класе млазних авиона 707 Суперџет који лете од Њујорка до Калифорније,

Лондона, Париза, Лисабона и Мадрида. Звучници су уграђени у сваки наслон за главу и ко жели може да га укључи а да не узнемирава друге покрај себе ако их филм не интересује.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

КРАТКО ВРЕМЕ ПРЕ ОВОГ ЗБИО СЕ ЈЕ ДАН ДОГА — ЗАЈ КОЈИ ЈЕ ДАО ДРУГИ ПРАВАЦ ИСТОРИЈИ ЕВРОПЕ БИТКА НА ВАТЕРЛОУ

САДА ЈЕ, ПОСЛЕ БИТКЕ, СВЕ БИЛО ТИХО УДУБЉЕЊЕ ФХЕНСКОГ УСЕЧЕНОГ ПУТА БИЛО ЈЕ ПУНО КОЊА И КОЊАНИКА ЧИЈИ СУ СЕ УДОВИ ИСПРЕПЛЕТАЛИ ЛЕШЕ — ВИ СУ ИСПУНИЛИ ПУТ И ПОТПУНО ГА ИЗРАВНАЛИ СА РАВНИЦОМ У КОЈОЈ ЈЕ БИО УСЕЧЕН

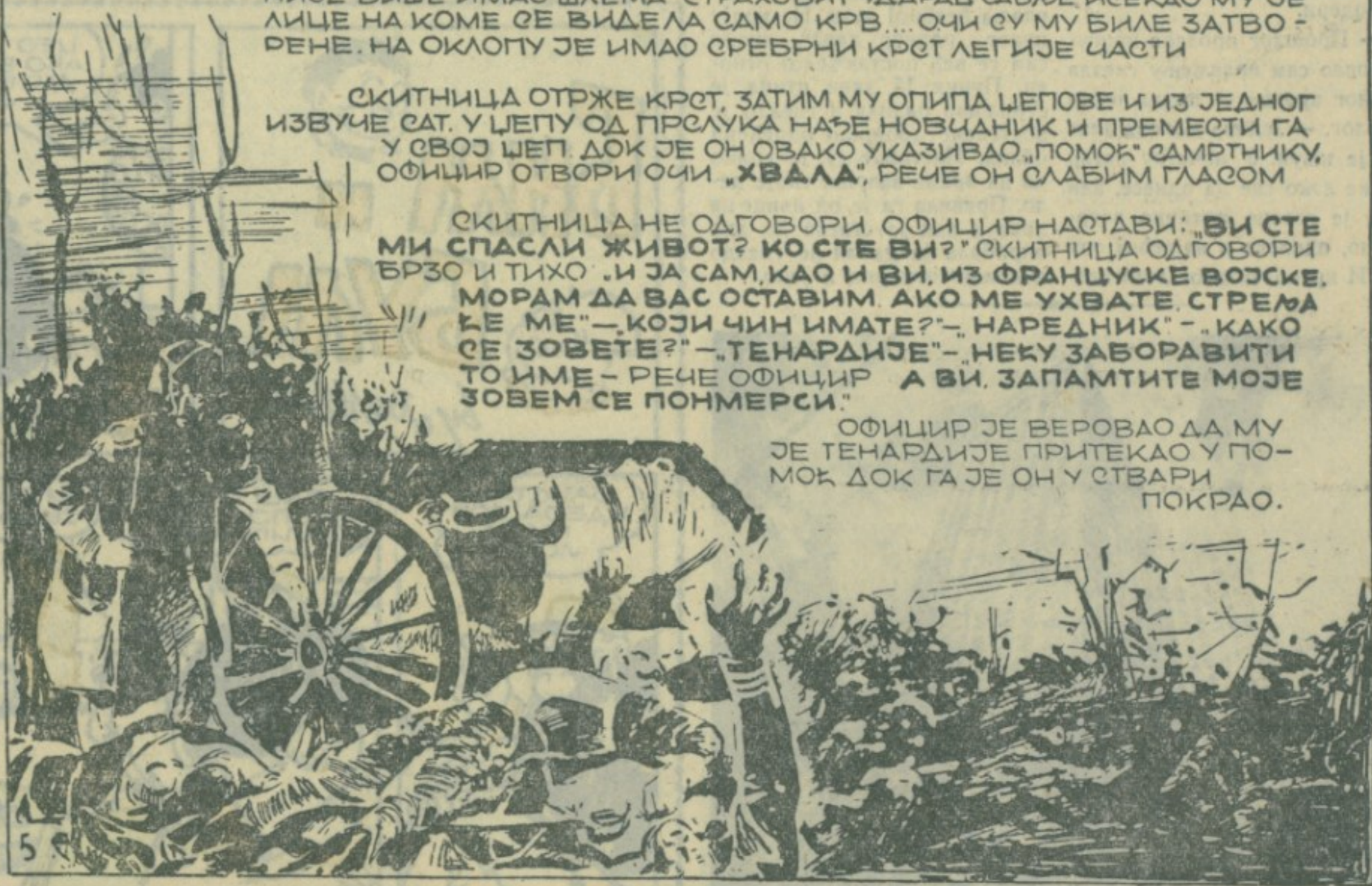
ОКО ПОНОКИ ЈЕ ДАН ЧОВЕК СЕ ПРИКРАДАО ДУЖ УСЕЧЕНОГ ПУТА. НАЈЕДНОМ СЕ ЗАУСТАВИО НА НЕКОЛИКО КОРАКА ИСПРЕД ЊЕГА, ИСПОД ГОМИЛЕ МРТВИХ ЉУДИ И КОЊА ИЗВИРИВАЛА ЈЕ ЈЕДНА ОТВОРЕНА РУКА ОСВЕЉЕНА МЕСЕЧИНОМ. ТА РУКА ИМАЛА ЈЕ НА ПРСТУ НЕШТО ШТО СЕ СИДЛО: ЗЛАТАН ПРСТЕН.

ЧОВЕК СЕ САЖЕ, ОСТА ЈЕДАН ТРЕНУТАК ЧУЧЕКИ, А КАД СЕ ПОДИГАО НА ОНОЈ РУЦИ ПРСТЕНА ВИШЕ НИЈЕ БИЛО У ТОМ ТРЕНУТКУ ОН СЕ САВ СТРЕСЕ: ОСЕТИО ЈЕ ДА ГА НЕКО ДРЖИ ПОЗАДИ ОТВОРЕНА ШАКА СЕ ЗАТВОРИЛА И ШЧЕПАЛА СКУТ ЊЕГОВОГ ШИЊЕЛА ОН СЕ ПОНОВО САЖЕ, ИСПРЕТУРА ГОМИЛУ, УКЛОНИ СВЕ ШТО МУ ЈЕ СМЕТАЛО, УЗЕ РУКУ, ОСЛОБОДИ ГЛАВУ, ИЗВУЧЕ ТЕЛО. БИО ЈЕ ТО ОКЛОПНИК, ВЕЛИКА ЗЛАТНА ЕПОЛЕТА ПОМАЉАЛА СЕ ИСПОД ОКЛОПА ОВАЈ ОФИЦИР НИЈЕ ВИШЕ ИМАО ШЛЕМА СТРАХОВИТ УДАРАЦ САЂЉЕ ИСЕКАО МУ ЈЕ ЛИЦЕ НА КОМЕ СЕ ВИДЕЛА САМО КРВ... ОЧИ СУ МУ БИЛЕ ЗАТВОРЕНЕ. НА ОКЛОПУ ЈЕ ИМАО СРЕБРНИ КРЕТ ЛЕГИЈЕ ЧАСТИ

СКИТНИЦА ОТРЖЕ КРЕТ, ЗАТИМ МУ ОПИПА ЦЕПОВЕ И ИЗ ЈЕДНОГ ИЗВУЧЕ САТ. У ЦЕПУ ОД ПРСКУКА НАЂЕ НОВЦАНИК И ПРЕМСТИ ГА У СВОЈ ШЕП. ДОК ЈЕ ОН ОВАКО УКАЗИВАО „ПОМОК“ СМРТНИКУ, ОФИЦИР ОТВОРИ ОЧИ „ХВАЛА“, РЕЧЕ ОН СЛАБИМ ГЛАСОМ

СКИТНИЦА НЕ ОДГОВОРИ ОФИЦИР НАСТАВИ: „ВИ СТЕ МИ СПАСЛИ ЖИВОТ? КО СТЕ ВИ?“ СКИТНИЦА ОДГОВОРИ БРЗО И ТИХО „И ЈА САМ, КАО И ВИ, ИЗ ФРАНЦУСКЕ ВОЈСКЕ. МОРАМ ДА ВАС ОСТАВИМ АКО МЕ УХВАТЕ СТРЕЉАКЕ МЕ“ — КОЈИ ЧИН ИМАТЕ? — НАРЕДНИК — КАКО СЕ ЗОВЕТЕ? — ТЕНАРДИЈЕ — НЕКУ ЗАБОРАВИТИ ТО ИМЕ — РЕЧЕ ОФИЦИР А ВИ, ЗАПАМТИТЕ МОЈЕ ЗОВЕМ СЕ ПОНМЕРСИ.

ОФИЦИР ЈЕ ВЕРОВАО ДА МУ ЈЕ ТЕНАРДИЈЕ ПРИТЕКАО У ПОМОК ДОК ГА ЈЕ ОН У СТВАРИ ПОКРАО.

СВЕТ МИРИСА

М и живимо на обали необичног океана — океана мириса. На жалост о дубинама тог океана човек зна само по „причању“ оних које је природа штедрије обдарила способношћу осећања мириса. Кад слушаш њихове „приче“ просто им завидиш...

Пас је у стању да међу стотину других открије потребни мирис. Лептирови-мушци по мирису налазе женку на растојању од десет, па и више километара. Пчеле осете мирис меда кроз стакло херметички затвореног суда.

Наука успешно расветљава тајну мириса. Данас се сматра да су мириси у ствари електромагнетска таласана с таласном дужином од десетак микрона која наш нос прима играјући улогу неке врсте радио-пријемника. Данашња техника труди се да конструише апарате и уређаје који ће знатно превазићи органе чула слуха што их је „изумела“ природа. Реч је, на име, о вештачком електромагнетском „носу“ који ће бити веома осетљив.

Инжењери такође покушавају да конструише електромагнетски генератор мириса. Мада ових апарата данас још

нема, они ће се несумњиво појавити у блиској будућности и област њихове примене биће веома широка. Већ сада се могу изрећи многа занимљива предсказања — и озбиљна и шаљива.

Пре свега, служећи се генератором мириса ми ћемо моћи да наше собе испуних мириром љубичица иако њих ни где у близини нема. При томе не мислимо да употребимо разне производе парфимеријске индустрије.

Уграђени у зидовима наших станова, генератори мириса испуштаће мирисе непрекидно, дану и ноћу. У спаваћој соби имаћемо стално мирис боровине, у дневној соби окрепљујући мирис меза, а у кухињи... у кухињи једноставно неће бити никаквог мириса ни задаха.

Слични уређаји биће уграђени у кабинама космичких бродова. Полазећи на далека путовања космонаути ће попети са собом не само филмске траке и фотографије, већ и мирисе родне планете Зем-

ље. У зависности од расположења, они ће испунити своју кабину мирисом расцветаог воћњака под јутарњом росом или мирисом бреза по којима је попао снег.

Биће откривени методи да се мириси „записују“. Јер, ми данас умемо да на магнетофон снимемо не само звук, већ и телевизијске програме. Можда ће се родити нове врсте уметности — мирисофотографија и мирисокинематографија. Мирисоснимак каквог ретког цвета — зар то није примањиво? Поред библиотеке, фототеке, кинотеке, почеће да се оснивају и мирисотеке.

Појавиће се, можда, и композитори мириса. У сваком случају, помоћу мирисогенератора биће сасвим лако пратити „симфонијама мириса“ музику, филмове, позоришне представе и радио-емисије.

А наука? Лаборанти ће савим друкчије но данас вршити хемијске анализе. Хемичари ће моћи да одреде састав најсложенијих материја са било којом одстојања.

Није искључено рађање и једне тако парадоксалне научне области као што је мирисоастрономија. Посматрајући кроз мирисотелескоп системне друге сунчаних планета, астрономи ће одређивати њихов хемијски састав. Можда ће чак моћи пажљиво „њушкајући“ да уловје и мирисе јела које у својим кухињама припремају становници далеких планета?! И не спустивши се још на површину непознате планете, ко смислити ће добро познавати тамошње мирисе, примљене преко „радија“ тако да ће помоћу мирисогенератора и мирисопојачивача, моћи благовремено да се на њих привикну.

Разуме се, данас је лакше маштати и правити шале о мирисима него говорити о њима тачно и научно потпуно основано. Шала на једну страну али... али нека предсказања из овог кратког чланка вероватно ће се остварити.

— КАКО ДИВНО МИРИШЕ ЦВЕТЕ НА ВЕНЕРИ.

ГНЕЗДО — ЧУДО ПРИРОДЕ

Птичија гнезда која својом архитектуром више задивљују од највећих грађевина на свету

Гнезда се праве у пролеће већ пуних сто милиона година. Једног дана нека преисторијска морска птица, слична гмизавцу, случајно је положила своја јаја на отпадак дрвета уместо у песак.

Друге птице, на пример неке арктичке, носе јаја као купце, тако да не могу да склизну са литица где их полагају. Ако их неко гурне, она се окрећу у круг. Фазани и препелице због лаке ломљивости својих јаја снесу их већи број. Али птице као жуја, кос и пишталица, чије су ноге, кости, крила и нервни систем више развијени, усавршили су и своја гнезда према својим потребама.

Постоји једна врста птичјих гнезда која Кинези радо једу као деликатес. То је гнездо морске ласте која живи у Индији и Океанији. У сезони прављења гнезда, ластине жлезде испод језика почињу да се надимају. Тада она одлеће у неку пећину, окачи се о стену и притисне уз њу кљуном. Лепљиву течност бистру као кристал избацује из кљуна и учвршћује је за зидове брзим покретима. Гнездо се стврдне у додиру са ваздухом и постаје сасвим слично кристалној чаши. У њега ова врста ласте полагаје своја јаја.

Малом броју птица је материјал за прављење гнезда баш приступачан. Неке мора-

ју далеко да лете да би нашле делиће од којих ће начинити гнездо. Блато представља одличан материјал за птице као што су кос и ластва селица. Зато оне живе једино тамо где има иловаче у изобиљу.

Јачина ових гнезда од блате зависи од квалитета саме иловаче али и од атмосферских услова. Понекад, у пролеће, по четири недеље киша спречава коса да постави своје гнездо. Није у стању да употреби сасвим расквашену иловачу већ мора да чека да се време пролепша и она мало просуши да би добила тврдоћу која њему одговара. Кад саграде гнезда, птице провере њихову угодност пре него што у њих положе јаја.

Наша ластва се не задовољава само иловачом. Њој су потребна и кокошја пера за загревање птића а и као украс. На једном имању где смо често одлазили било је много ласта. Једне године власник је продао сву своју живину, а најближе суседно имање налазило се пет километра далеко па није било на домаку наших птица. У мају кад су се ласте вратиле из топлех крајева, носиле су у кљуноу иловачу и почеле да круже околно. Неколико сати доцније веома смо се изненадили кад смо видели да је у иловачи гнезда било и кокошјег

перја. Почели смо да пратимо њихов лет до шуме и утврдили како ласте надлећу гнездо једног сокола. У њему се налазила мртва кокош која је он уловио. По цену живота, улетале су у гнездо ове грабљивице и чупале перје са мртве кокошке.

Слама и трава чине ипак главну „сировину“ за гнезда како врапца тако и других птица.

Најсрећније од свих су ипак оне птице које су изабрале шупљине у дрвету за своја гнезда. Да би одржале своју врсту нису им потребна два или три насада у сезони као зебама, дроздовима и сеницама нити морају да снесу велики број јаја као што чине гуске и фазани. У својим бедним шупљинама изведу само једном по неколико птића.

Једна врста птице из Северне Америке, која прати стада, као и наша кукавица, ослободиле су се дужности да саме граде гнезда: оне једноставно полагају своја јаја међу туњи насад а велики су мајстори да га открију.

Птице селице као што су наше ласте и роде, сваког пролећа се враћају у своја стара гнезда. Ако су она због зимског невремена оштећена оне их обнављају, а ако су сасвим уништена стрпљиво праве нова.

НА МНОГИМ ЈЕЗЕРИМА

На многим језерима и рекама у Совјетском Савезу плове десетине путничких бродова са подводним крилима. Бродови типа „Ракета“ и „Метеор“ развијају брзину четири пута већу од брзине обичних речних бродова.

Показало се да су ови бродови врло погодни и за дуже релације на рекама Сибира и Далеког Истока. Због тога су конструисани нови модели типа „Вихор“ и „Спутник“ који могу да развијају брзину од 100 километара на час.

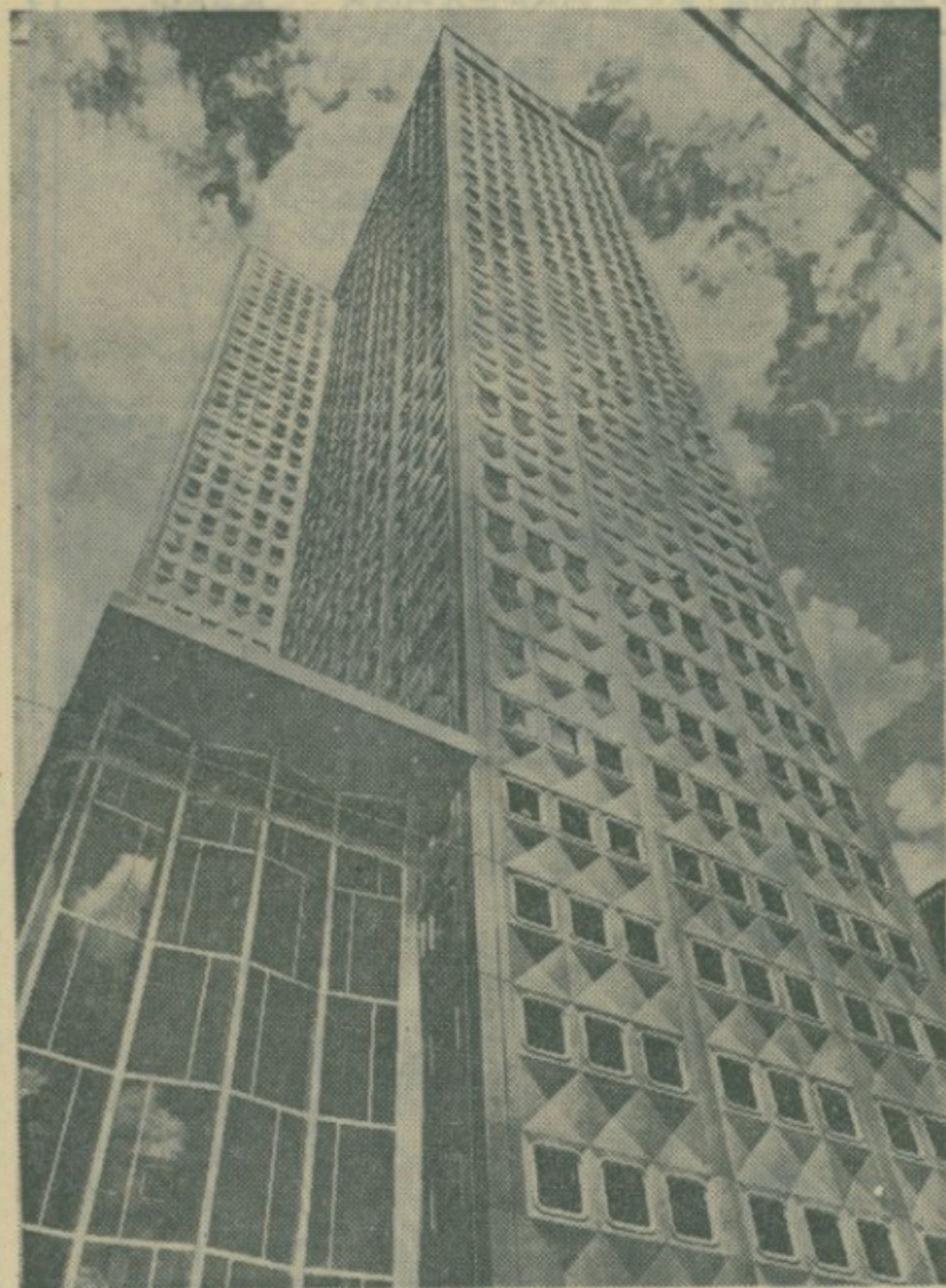
Први овакви експресни бродови чије гасне турбине имају око 8.000 коњских снага запловиће већ током ове године. Ради се сада на пројекту теретног брода оваквог типа који ће моћи да развије брзину од 90 километара на час.

Пролеће је. Од морских облака до високих планина, на северној полулопти, птице се утркују у прављењу гнезда која нас више задивљују него наши облакодери.

— Прошлог пролећа присуствовао сам прављењу гнезда једног врапца — прича један зоолог. — Једина његова алатка је кљуном. У почетку ветар може лако све да однесе, али кад је гнездо потпуно завршено, одолева и највећој олуји. И преко читавог лета сто-

ји на дрвету као доказ вечите интелигенције природе.

Женка врабац почиње да облеће око биљке која има свилену нит да би је ишчупала. Носи је до гнезда и то понавља безброј пута. На крају првог „радног дана“ дивно сам се већ постављеној основи. Пуних 15 дана птица је стрпљиво радила и гнездо је постепено добијало одређени облик. Инстинкт ју је голио да на време заврши своје дело. Правила га је од ивице на доле а кад је стигла до дна опробала је да ли је гнездо довољно отпорно и јако.

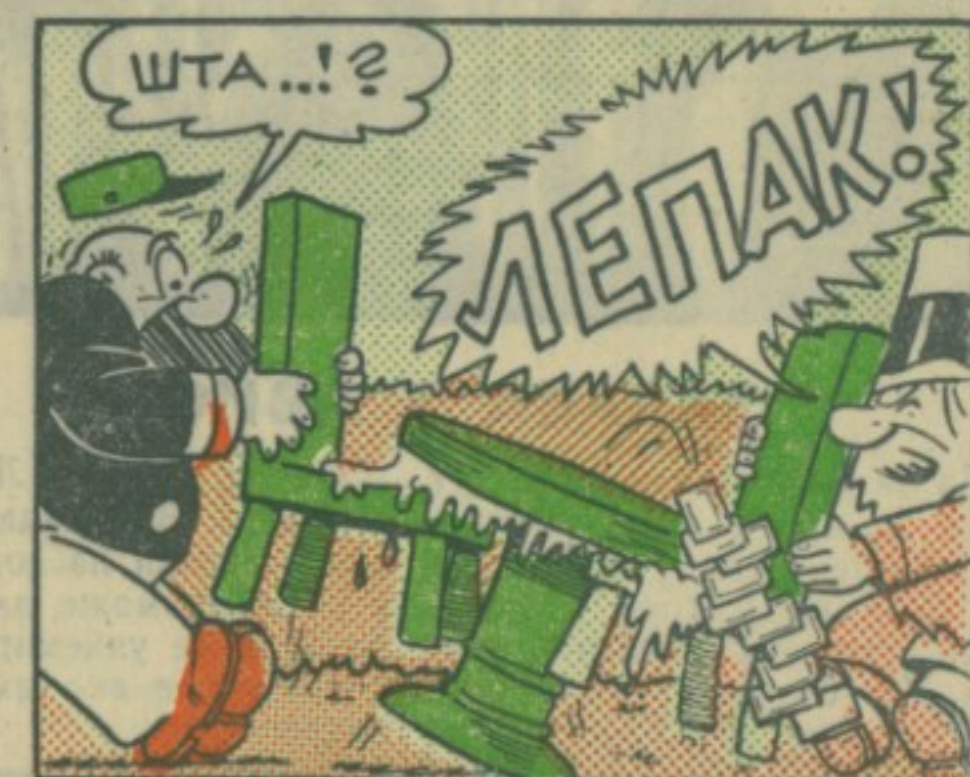
30 СПРАТОВА ОД АЛУМИНИЈУМА

Питсбург, највећи светски центар за црну металургију као и већина модерних градова Новог света, гради се у висину. Чак је и универзитет облакодер.

Питсбург је град са преко 700.000 становника. Мада се ту налази арсенал челика, у овом граду саграђене су и друге фабрике: алуминијума, стакла, конзерви.

Недавно је у главној улици саграђен први облакодер од алуминијума, намењен искључиво канцеларијама. Висок је 123 метра а има 30

спратова. Једино је костур облакодера од челичних греда, а све остало је начињено од алуминијума, стакла, каучука и синтетичких материјала. Благодарећи лакоћи материјала ова огромна грађевина подигнута је за рекордно време. Кабине за лифтове и већи део водоводних и електричних цеви су такође од алуминијума. Исто тако и таванице и врата. У прозорске рамове уграђене су цеви од синтетичког каучука које служе за климатизацију просторија.

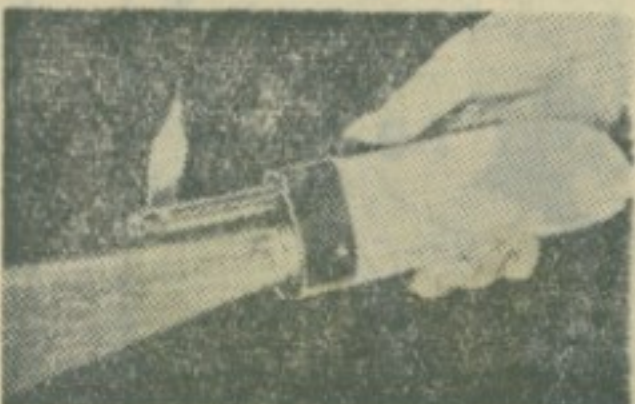
ЛЕЧЕЊЕ НЕКАД

Раније је медицина била веома упрошћена. Дијагностичка средства су била углавном лекарева чула. Најчешће се могао открити само симптом болести и како се у већини случајева није знао узрок, лечен је само тај, наипадљивији знак обољења и онај који је болеснику највише сметао.

Ако је болесник кашљао да ван му је лек против кашља, без обзира да ли је он настао услед запаљења душника или бронхија, запаљења плућа или туберкулозе, апсцеса или тумора у плућима. Ако је неког бодела глава добијао је лек против главобоље иако је ова могла да настане као последица других обољења у самој глави или да буде израз болести других органа у нашем организму.

УПАЉАЧ И ЦЕПНА ЛАМПА

Комбинација упаљача и цепен лампе добро ће доћи онима који кампују. Гориво за упаљач је керозин и пали се помоћу батерије. Са једним пуњењем може 2.000 пута да се потпали ватра или упали цигарета. Наравно век упаљача ће се скратити ако се чешће употребљава и као лампа.

За тако једноставан начин лечења није био крив тадашњи лекар који је захваљујући само својим извезбаним чулима и дугој пракси постигао много више него што би могао данашњи који је сигурнији јер се ослања на помоћ разних апарата и анализа. Осим тога медицини је онда стајао на располагању само мали број лекова, а најпопуларнији начини лечења били су: стављање хладних и топлих облога, пуштање крви по моћу пијавица, разни екстракти дрога, за јаке болове морфијум. Овим се болести нису могле да излече јер то није утицало на сам узрок већ само на ублажавање најважнијих знакова или најглавнијих симптома.

ЛЕТЕЋА АМБУЛАНТА

Слично покретној сали за операције, названој „клинокоптер“, недавно је у Немачкој довршена и летећа хируршка амбуланта „клинокоптер“.

Први пут ће бити клинокоптер приказан немачкој јавности у Хановеру на конгресу „Немачког друштва за коришћење хеликоптера и ваздушне службе при спасавању“.

Клинокоптер се састоји од кабине дугачке око 6 метара, широке и високе по 3 метра, која је преграђена на две сале за превозиће и једну за операције. У њима се налазе све инсталације и потребни инструменти за лечење и бризу хируршку интервенцију.

КАД СЕ УПОРГАН

У Француској је недавно објављен један занимљив статистички податак: градске библиотеке, о којима се старају и које финансирају градске општине, располажу просечно једном књигом по становнику, док је тај просек у Данској седам пута већи.

КОЧИЦА ЗА ИНСТРУКТОРЕ

Често је инструктор који се ди поред шофера кога тек поучава доведен у неприлику. У живом градском саобраћају новајлија се уплаши и не реагује правилно па често изазове незгоде. Од сада ће инструктор моћи да му помогне ако се на десној страни угради ножна кочица.

КРАЉЕВСКИ ИГРАЧИ

Ватузи, пастирски народ са обале Конга одвајкада је познат у Африци по својим и грама. Један закон стар исто колико и сами плесови овог старог народа важи за сва племена — он обавезује и граче да своје игре изводе у присуству краља. Из најпознатијих породица бирају се млади људи који годинама уче да играју. И учитељ и ватрања, који управља вежба-

њима младих играча, мора се покоравати традицији и дисциплини.

Игре Ватуза су пуне симболике и приказују сцене из њиховог живота. Упркос ратничком изгледу и понашању они су заиста миран народ — баве се ловом и земљорадњом. Ватузи важе за највише људе на свету, многи су високи и преко два метра.

ФЕСТИВАЛ ПАНТОМИМЕ

Фестивал пантомиме припрема да одржи ове јесени Уметничка академија у Берлину. То треба да буде прва међународна манифестација ове врсте па се очекује да ће окупити и такве уметнике као што су: Етијен Декру, Жан-Луј Баро, Марсел Марсо и Сими Молхо. Чарли Чаплина је замолила управа фестивала да се прими покровитељства.

„ДОКУМЕНТИ III“

У Каселу ће се 1963. године отворити изложба под називом „Документи III“, на којој ће се представити целокупна уметност за последњих 50 година. Поред сликарства, цртежа и скулптура, биће заступљена и кинематографија, позориште, музика, радио и литература.

ПРАКТИЧНО

На изложби домаћинства у Паризу, отвореној пре неки дан, приказан је један необичан модел кревета око кога се окупљају сваког дана многобројни посетиоци уз небројене занимљиве коментаре. То је један обичан, удобан кревет који кад се савије на више делова, заузима веома мало простора. Да би се наместио за лежење, кревет се „развија“ притиском ноге на специјалну педалу.

Јесене ми већ чули да...

... стари грчки филозоф Хераклит (535—475 пре наше ере) био је познат и у старој српској књижевности. У старим нашим рукописима из 16. и 17. века он се помиње под именом Ираклид.

... камиле могу да утоле жеђ и морском, сланом водом.

... пасош у салашњем облику многе државе установиле су у 16. и 17. веку. Оне су прибегле тој мери да би се одбраниле од огромног броја скитница који су тада лутали по Европи и живели од просјачења.

... човек може да види и распозна 500.000 боја и њихових нијанси.

... кукавица потура своја јаја у друга гнезда не из лакомислености: она не може да из-

води птиће јер своја јаја не снесе одједном као друге птице, већ у великим временским размацама.

... мрави-амазонке веома су интересантна врста мрва-ратника лишених готово свих особина мрва-радника. Мрави-амазонке не знају да граде мрвањак, да се снабдевају храном, да подижу подмладак, па чак не умеју ни сами да се хране. Њихове вилнице прилагођене су једино за борбу.

... амерички Индијанци имају двоструко оштрији вид од белих људи. Док бео човек

може голим оком да види 6 звезда из сазвежђа Плејаде, Индијанци виде 13.

... једна врста сова са острва Суматре спава главом окренута према земљи док се канџама држи о какву грану.

... амерички статистичари су утврдили да су за саобраћајне несреће чешће одговорни пуша-

чи од непущача. Број саобраћајних несрећа за које су одговорни пушачи расте у сразмери са потрошњом дувана.

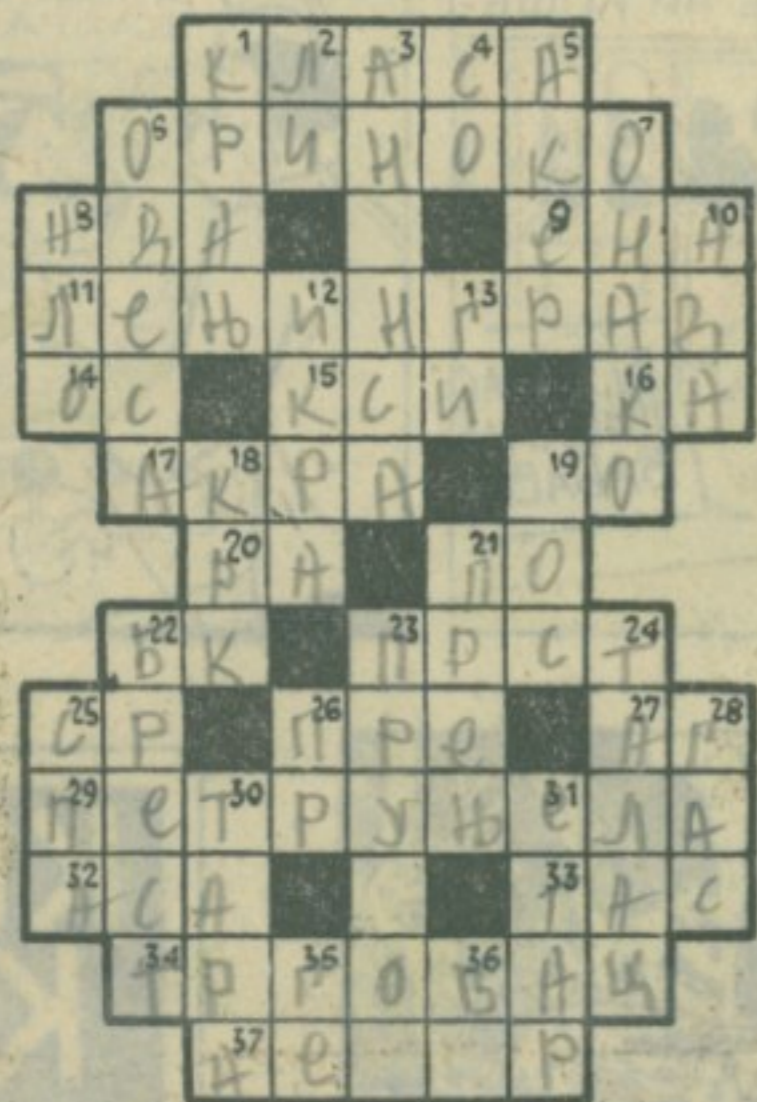
... крагујевачки фијакеристи су почетком овог века као чланови еснафа имали многе обавезе. Правилник о фијакеристима из 1902. године прописивао је да фијакеристи буду писмени, да полагањем стручног испита докажу да познају улице, надле-

штва и да умеју да кочијаше, да при себи увек имају часовник, да при наплати издају муштеријама признанице и да носе прописане униформе.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) ред; 6) река у Јужној Америци; 8) речно острво; 9) област на Сицилији; 11) град у СССР; 14) кост (лат); 15) грчко слово; 16) предлог; 17) град у Гани; 19) звезда; 20) египатско божанство; 21) река у Италији; 22) хемијски знак за берклијум; 23) део тела; 25) иницијали нашег песника („Тиса“); 26) прилог за време; 27) хемијски знак за сребро; 29) личност из комедије „Дундо Мароје“; 32) старојудејски цар; 33) део теразија; 34) продавац; 37) марка часовника.

Усправно: 1) град у Словенији; 2) хемијски знак за литијум; 3) оглас; 4) један зачич; 5) стара мера за пољске поврине; 6) град у СССР; 7) прилог за начин; 8) телефонски позив; 10) речно острво; 12) рибања јаја; 13) име француског књижевника („Јака као смрт“); 18) острво на Јадрану; 19) врста грочја; 21) наша планина; 22) врста дрвета; 23) наша хидроцентрала; 24) драма В. Бијена; 25) Вања у Белгији; 26) хемијски знак за празеоим; 28) плин; 30) наша река и планина; 31) средство за наркозу; 35) два слова; 36) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

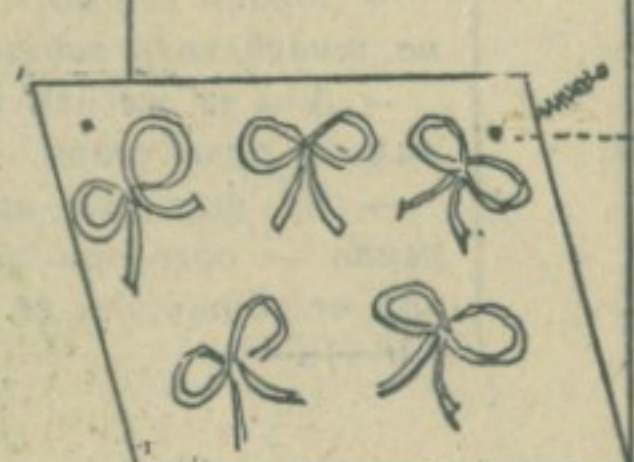
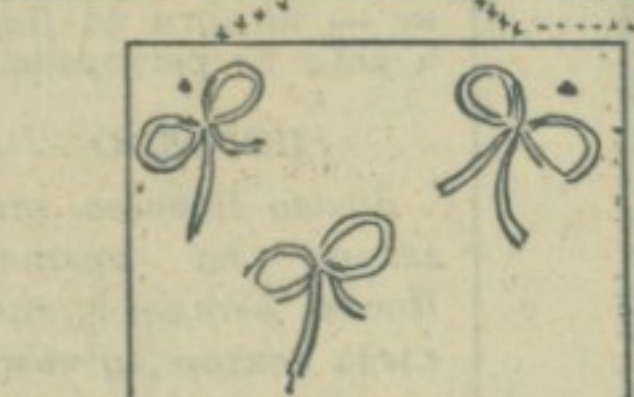
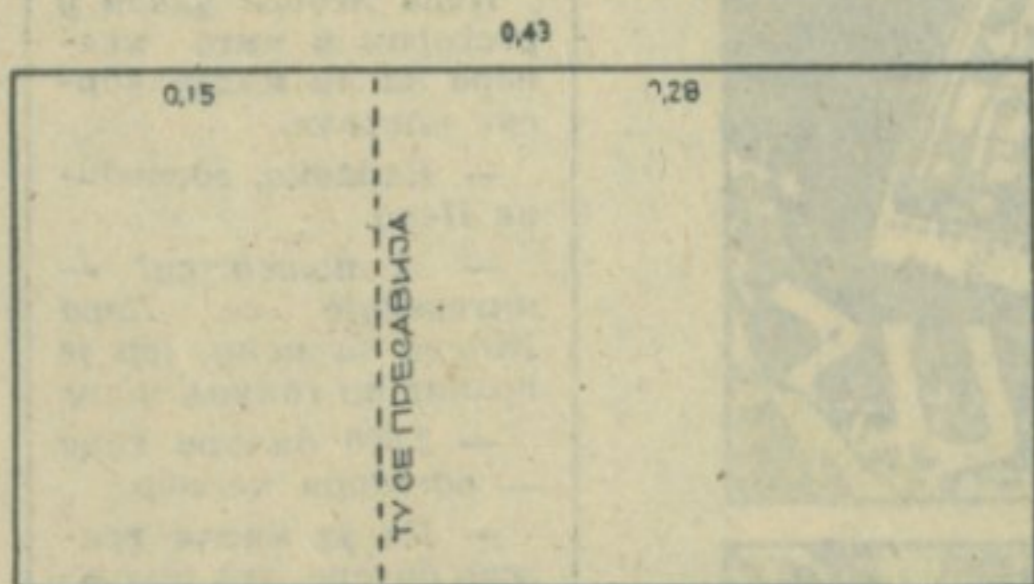
Водоравно: 1) локус; 6) виолина; 8) рио; 9) ода; 11) контрабас; 14) од; 15) ата; 16) на; 17) Асти; 19) ла; 20) ти; 21) пи; 22) По; 23)

соко; 25) ел; 26) име; 27) пт; 29) хармоника; 32) они; 33) зар; 34) клавиес; 37) Араго.

Усправно: 1) Лион; 2) оо; 3) Кларти; 4) уи; 5) сноб; 6) виола; 7) Адана; 8) РКО; 10) Аса; 12) Та; 13) аа; 18) сто; 19) лик; 21) поне; 22) Планк; 23) смоква; 24) оркан; 25) ехо; 26) И(ван) М(ажуранић); 28) Тар; 30) Рила; 31) И-зео; 35) ар; 36) ег.

НАПРАВИ САМ

ПРЕГРАДА ЗА НОВИНЕ

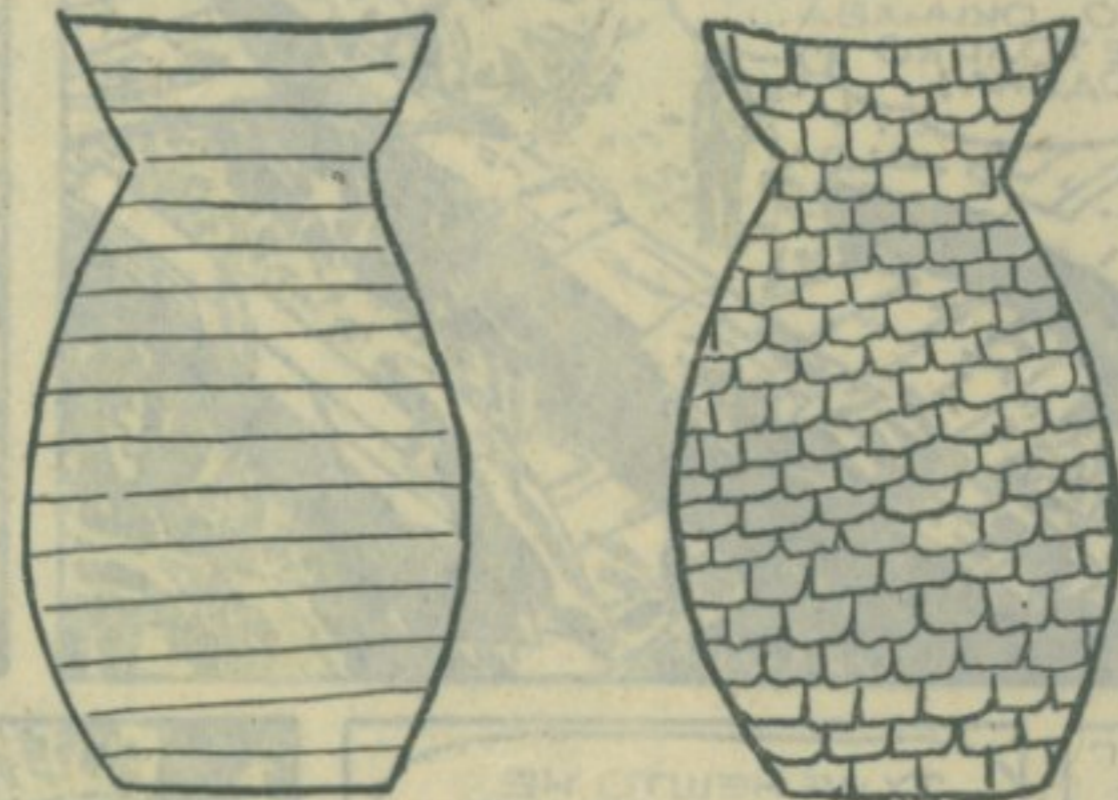

Да бисте направили преграду у којој ћете држати новине потребни су вам картон, свила у оранж боји или која се вама свиђа, рафија кестељасте боје, лепак, маказе и шило.

Исеците комад картона и два комада свиле истих величина: 43 x 26 сантиметара. Свилом обложите картон са обе стране на тај начин што ћете савијати као кесу од свиле у којој ћете увући картон, или, ако за то нисте вешти, свилу по ивицама залепите лепком за картон и притисните нечим тежим да би се добро прилепило. Савијте део картона од 15 см да бисте начили предњи део преграде а остатак од 28 см постаће вам наслон за зид.

Машице као украсе на прегради начинићете од рафије неједнаких крајева и прилепите их према укусу или као што се види на нашем цртежу: 5 напред и 3 на наслону преграде.

На крају направите три шнуре од рафије у некој другој боји; и то два дугачка 10 см а трећи од 25. Начините 6 рупа шилом (види цртеж) и провучите мале шнурове тако да направите жељени нагиб и завршите великим чвором као лоптица. Трећи шнур ће служити да се наслон закачи о ексер на зиду.

МОЗАИК

Украсите мозаиком обичну вазу од печене земље. Ако нисте довољно вешти да на њој нацртате цвеће или неку апстрактну шару овако ћете је лакше украсити.

Извучите паралелне цртице по вази као што показује слика 1. Направите траке од обичне хартије широке као размаи на вази. Прострите новине по столу да не бисте мачи убрљали столњак и ту по тракама лепите обичним течним лепком квадратне направљене од другог папира

у разним бојама — можете изрезати шарену хартију којом се увијају бомбоне.

Лепите по вази по обележеним линијама траке са квадратићима који су већ осушени од лепка. Можете то извести и једном савим другом траком тако да она иде мало укосе као спирала али за то треба да сте вештнији. Када се извезбате моћи ћете да правите мозаик и од другог материјала — не само од папира. Али, о томе други пут.

МИКИ

by WALT DISNEY

ЦОНИ ХАЗАРД

FRANK ROSSIN

Ква-Ква!

вођење Паја Патак

НИЈЕ МУ ЈАСНО

Раја проводи распут код рођака на селу и једног јутра случајно се затекао у кокошарнику у коме је квочка излегала пилиће. Сав узбуђен он пита:

— Добро, видим како пиле излази из љуске али како се у њу враћа кад постане мућак — није ми јасно.

НЕ ТРАЖИ ОН БИСЕРЕ

Пера Ждера улази у ресторан и пита келнера да ли имају морске шкољке.

— Наравно, господине Пери.

— А пошто су? — интересује се Пера Ждера за цену, јер је познат по танком џепу.

— 2.000 динара туче — одговори келнер.

— Па ја нисам тражио бисере, већ шкољке — наљути се Пера и пође из ресторана.

ПОГОДИО

Дошао Попајев отац лекару на преглед. После детаљног прегледа доктор му каже:

— Здрави сте потпуно, живећете 90 година.

— Али ја их већ имам — рече стари.

— Па шта сам вам рекао — одговори лекар не збуњујући се.